

Vipavski glas št. 32



Županstvo v Vipavi, dne 20. vinotoka 1887.



A. Krovatin

MAMA



Misli so svetle in želje so vroče,
da razveselijo tvoje srce danes
in v bodoče.

A bridkosti, trpljenja v življenju
tvojem bilo je obilo,
na licih in rokah sledove pustilo.

Mama, pa danes se z mano nasmej,
na težke trenutke nazaj nič ne glej;
otroci smo srečni ob tebi poslej.

A besed dovolj velikih zate mama,
nikdar ne bom zbrala,
vedi, da vse kar v življenju dobrega
si me naučiti znala,
to tebi danes je največja zahvala.

Saša Rolih, CUIO Vipava

S temi iskrenimi otroškimi besedami čestitamo vsem našim mamicam in ženam ob materinskem dnevu. Želimo jim, da bi lahko vzgajale svoje otroke v miru, sreči in zadovoljstvu, predvsem pa v zdravem odnosu do svojih bližnjih, do slovenstva, do domovine in do vsega tistega, kar nam polepša vsakdan.

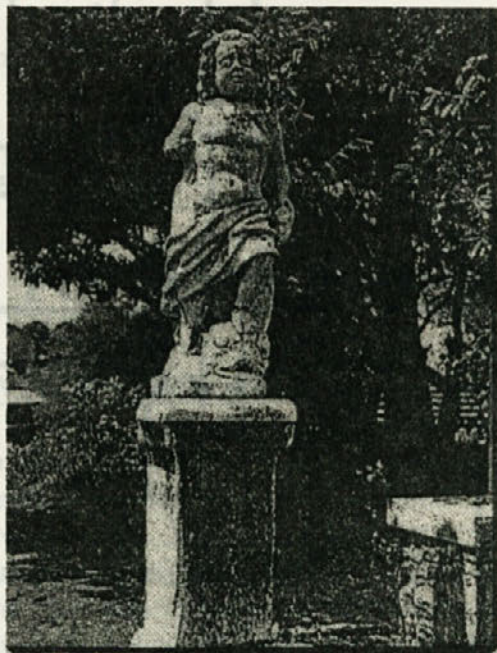
Našim krajanom voščimo veselo Alelujo. Ne pozabite na velikonočni jerbas in blagoslov ognja ter z velikonočnimi jedili razveselite osamljenega ali bolnega soseda.

Uredniški odbor



GRAJSKI PARK

V grajski kompleks so spadali naslednji objekti: reprezentančna zgradba s kapelo na severni strani, dvoriščne stavbe v podkvasti



obliki, južna stavba (sedaj v lasti Gomizelja), zahodna stavba v obliki črke L (danes Adria), grajski park, steklenjak, hlevi (kjer je sedaj spomenik) in del sedanjega Novega trga in Podskale. Grof ni bival v reprezentančni zgradbi marveč v prostorih dvoriščne stavbe. Za mirne sprehode in počitek v naravnem okolju sta služila grajski park in Podskala.

Tu okrog so imeli Lanthieriji velike posesti z gradovi v Vipavi, na Slapu in na Zemonu. V Ajdovščini na Palah so imeli fužine, kjer so topili in izdelovali razne izdelke iz železa in bakra. Ostanki zidov in peči so vidni še danes. Ta prostor so izbrali zato, ker ima reka Hubelj v tem delu močan pad in je neusahljiva.

Po dograditvi Novega gradu 1702. leta je pričel Lanthieri urejati grajski park. Vhodna vrata so bila obrnjena proti portalu graščine in sestavljena iz štirih železokovanih kril. Sedaj so obnovljena in stojijo na istem mestu.

Ob vhodu sta bila dva leva na podstavkih, izdelana iz kamna, varovala sta vhod v park. Po vojni sta nekega dne "oživila" in od tu "pobegnila" z nekim večjim "krotilcem živali". Tako smo oškodovani še za dve umetniški deli, ki sta krasili vhod v park.

Lev predstavlja moč, čuvarja, tako da so ga vladarji že pred tisočletji imeli za svoj simbol in ga postavljali pred svoje rezidence in svetišča. Tako lahko še danes vidimo mogočno sfingo pred piramidami v Egiptu, ki jo tvori levji trup in faraonova glava. V srednjem veku so Benečani imeli leva za svoj simbol in ga tudi upodabljali na vseh zasadenih krajih. Tako izgleda, da se je grof zgledoval v tistem času po njih in postavil ta dva leva ob vhodu v park.

Vhodna vrata so po drugi svetovni vojni kratkomalo odnesli, jih razžagali in uporabili za ograjo. Po naročilu turističnega društva je pokojni Anton Božič, kovaški mojster iz Vipave, leta 1991 naredil nova.

V grajskem parku so bili ob stezicah putti,



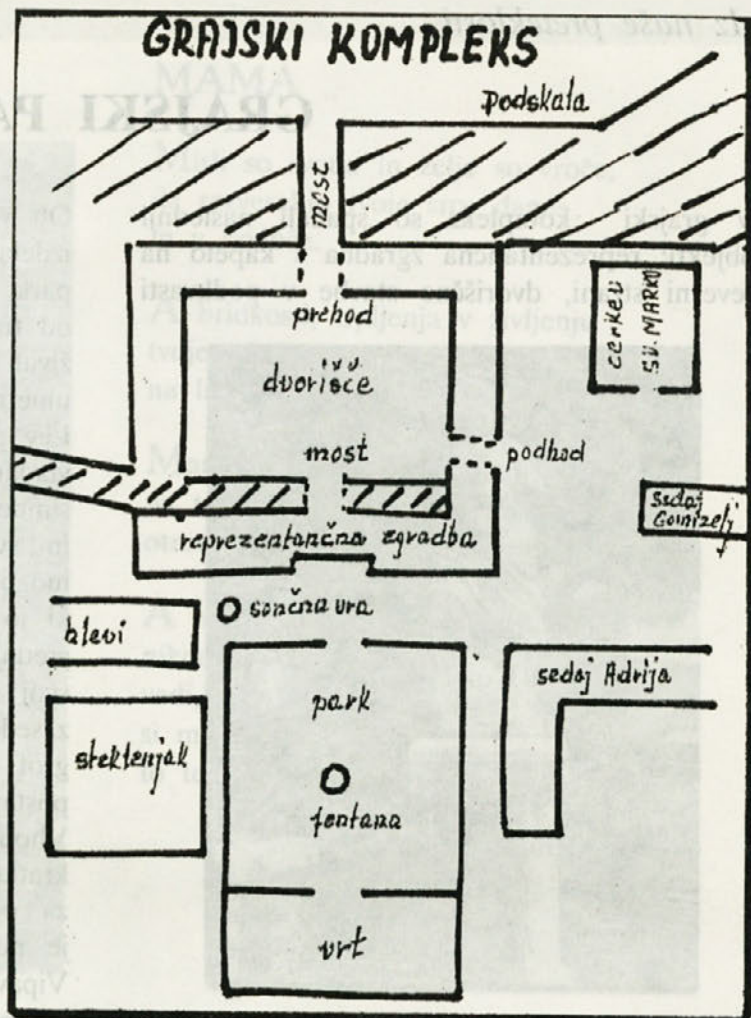
ki so med drevjem in zelenjem krasili notranjost parka. Ti kipci – putti – držijo v rokah razne predmete, živali in pridelke.

Ponazarjajo stvari, ki so jih v tej dobi imeli, ter opravila, s katerimi so se bavili. Med drugim vidimo: grofov grb, grozdje, knjigo, ovco, gos,... Grb Lanthierija, ki ga drži putto v naročju, je podoben bronastemu grbu, stoječemu nad portalom grajskega poslopja. Prav tako lahko vidimo še en tak grb, izklesan iz kamna, ki je vzdian na pročelju vipavske župne cerkve. V Lanthierijevem grbu je navadno upodobljen polmesec in tri zvezdice v navzkrižnem razporedju. V drugem motivu sta vpletena dva leva ali pa dva orla, ravno tako v navzkrižnem razporedju. V kombinaciji se ponavlja tudi dvoglavi orel, kar je detajl iz avstrijskega državnega grba. To je opaziti v kapeli cerkve sv. Štefana v levem stranskem oltarju sv. Barbare in na trgu, ko drži putto v rokah Lanthierijev grb. Takšen primer je tudi na nagrobnem spomeniku na slapenskem pokopališču.

Ob tem, ko so celjski grofje imeli skupaj vse tri zvezdice in so v grbu Kraljevine Jugoslavije med dvema vojnama te zvezdice predstavljale Slovenijo, ni izključeno, da so grofje Lanthieriji tri zvezdice povzeli po celjskih grofih ter jih vključili v svoj grb. Razlika je samo v tem, da so celjski grofje imeli vse tri zvezdice skupaj zgoraj, Lanthieriji pa dve zvezdici zgoraj in eno spodaj pod polmesečem. Možno je, da so Stari grad imeli v lasti že leta 1357 celjski grofje, to je mnogo pred prihodom Lanthierijev v Vipavo. Ko se je leta 1382 omožila Elizabeta z goriškim grofom Henrikom IV., je za doto dobila Stari grad in celotno Vipavo. Šele pozneje so v grad prišli Herbersteini in za njimi Lanthieriji.

Tri zvezdice so spet vključene v naš novi slovenski grb, seveda brez polmeseca.

Knjiga, ki jo drži putto, predstavlja kulturo in znanost. Grozdje v puttovem naročju pomeni, da so se takrat bavili z vinogradništvom in bili znani po izvrstnem vinu. Gos in ovca predstavljata živinorejo in



perutninarstvo, tedaj važen vir za preživljanje.

Park je bil obdan z zidom in železno mrežo, v spodnjem delu na zahodni strani je bil vrt. Pod vrtom je bila živa meja in pod njo je tekel Slezenec. Nad zgornjim delom parka je bila sončna ura, dalje proti severni strani na prostoru sedanjega Novega trga so bili grofovi hlevi-konjušnice. Pozneje so te ob italijanski zasedbi uporabljali njihovi vojaki. Ob južnem zidu je stala hišica za shrambo orodja. V tem prostoru so se v času med prvo svetovno vojno igrali otroci. To je bil nekakšen otroški vrtec ali prostor za varstvo vipavskih otrok, te malčke je imela v varstvu Alojzija Princes. Na spodnjem delu parka so bila še ena manjša vrata za vhod na vrt.

Pot od Novega gradu do Slapenskega gradu je grof Lanthieri prejezdil po svoji zemlji, vodila ga je od grajskih vrat mimo parka

in stavbe sedanjega gostišča Adria, kar je bila takrat tudi njegova last, prek Pasice, obokanega mostiča čez Slezenec, po Policah, čez železni most nad reko Vipavo pri veliki topoli, prek lesenega mostu čez Močilnik v Slapenski grad.

Park so imenovali tudi prostor, ki se je začel nekako od sedanjih stopnic na balkon pa vse do konca zidu ob bregu

izvira reke Vipave. Še danes tam stojijo velike platane, ta prostor imenujemo Podskala.

Vsaka stvar ima svoj vzpon in padec - to je naravni zakon. Tako nam je od nekdanjega razkošnega parka ostalo le nekaj drevja, vrata, znamenita fontana in vrsta kipcev, ki so jih pred leti postavili ob robu trga.

Franc Cerovšek

Op. pisca:

- putto - iz italijanščine kip, deček, podoba otročičev;
- Pasica - močvirni teren med Slezencem in baronovim vrtom.

PO SLEDOVIH VIPAVSKIH ŽUPANOV /2.del/

ANTON HROVATIN, star. /1840-1919/

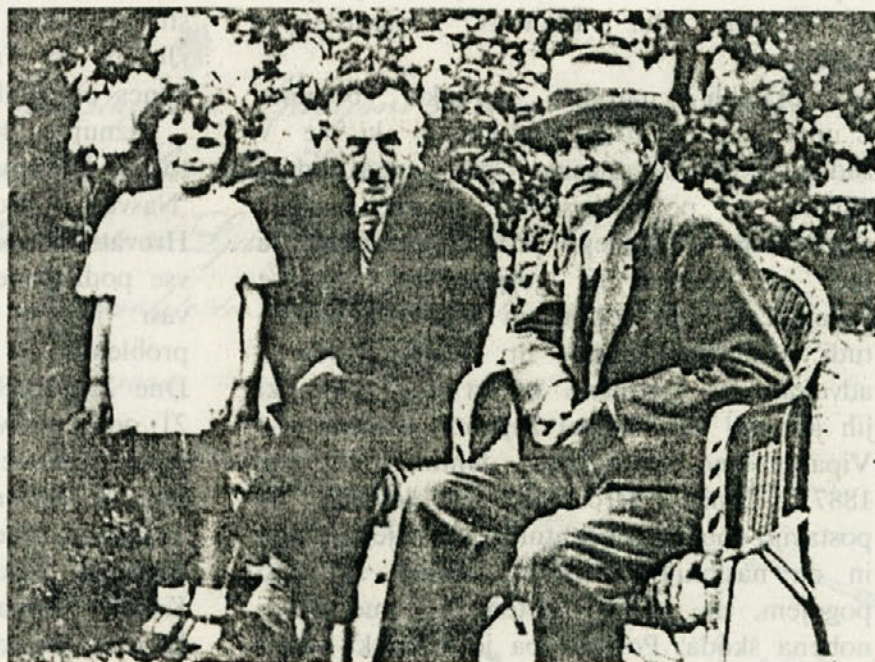
Župana Dolenca, o katerem smo pisali v prejšnji številki VG je nasledil Anton Hrovatin iz Vipave, rojen leta 1840 v Dupljah, umrl leta 1919 v Vipavi. Njegov dom je bila pozneje Hrovatinova hiša v Lavrinovi ulici v Vipavi (sedaj gostilna). Hrovatinovi so bili veleposestniki, poleg posestva so imeli še gostilno, mesnico in mlin (pri Strnadu v Tabru).

Anton Hrovatin je v Vipavo prišel iz Dupelj na povabilo sorodnikov iz družine Lavrin, ki so na starost ostali sami. Prevzem posestva so pogojevali s tem, da bo Anton Hrovatin skrbel za Andreja Lavrina, ki je bil opravično nesposoben in je bil najmlajši otrok viteza A. Lavrina, konzula.

Njegova žena je bila Marija Žvokelj, Štucinova iz Dolenj. Zakonca sta imela pet otrok: sinove Antona, ta je prevzel posestvo, Maksimiljana, ki je bil sodni pristav v Sežani, in Alfonza. Ta je živel v Pragi, se tam

poročil in bil posrednik za prodajo vipavskega vina na Češko in Dunaj. Hčerki pa sta bili Rezka in Marička, Marička se je poročila z Jankom Rudolfom, učiteljem v Št.Vidu.

Anton Hrovatin je zapustil bogato družinsko korespondenco, iz katere je razvidna njegova široka dejavnost v tistem času. V njej je ohranjeno tudi pismo ljubljanskega



Anton Hrovatin starejši s sinom Alfonzom, ki je živel v Pragi

župana Ivana Hribarja iz leta 1898, s katerim ga ta vabi na praznovanje petdesetletnice vladanja slavnega cesarja Franca Jožefa v Ljubljano, kjer je bil shod vseh slovenskih županov. Iz pisem njegovega brata Jožefa, ki je bil učitelj v Temnici na Krasu, je razvidno, da mu je brat Anton finančno pomagal, ker je brat v pismih utemeljeval: "...Ker živim v revnih krajih in nimam sredstev za preživljanje..."

Poleg županstva je Hrovatin deloval v raznih društvih, odborih in gospodarskih odsekih. Leta 1896 je podpisal razglas o ustanovitvi Pevskega društva Vipava (članarina podp. člana 20 kron). Pod njegovim vodstvom se je leta 1897 delala lesena "berv" čez reko Vipavo pri Porečah. Leta 1895 je bil imenovan za člana "narodne stranke" in sicer za njenega "zaupnega moža okraja Vipave". Z isto listino so bili imenovani za "zaupne može" še Josip Kenda, okrožni zdravnik za Vipavo, Karel Mayer, graščak za Lože, Franc Štokelj za Planino, Josip Štokelj za Dolenje, Alojzij Kobal za Podkraj, Ivan Božič za Podrago, Franc Punčuh za Slap, Anton Bratina za Ustje, Franc Kavčič in Filip Vrtovec za Št. Vid, Josip Pelicon za Lozice, Janko Rudolf za Vrabče, Anton Šapla za Šturje in Josip Kostanjevič za Col. To naj bi bilo območje, ki je spadalo pod "Glavno občino Vipava". Listino o imenovanju je podpisal dr. Karel vitez Bleiweis Trsteniški v Ljubljani.

V pravilih narodne stranke beremo: "...upreti se narodni mlačnosti, ki se v zadnjem času opazuje pri enem delu naroda, ter potezati se za odločno izvršitev slovenskega narodnega programa, oziraje se tudi na verske in gospodarske interese naroda". O tem političnem delovanju pričajo tudi ohranjena pisma dr. Ivana Tavčarja, advokata iz Ljubljane iz let 1897-1899, ki jih je pisal vipavskemu županu Hrovatinu.

Vipavci smo imeli prvo tehtnico že leta 1887. Župan Hrovatin je dovolil, da postavijo občinske tehtnice na njegova tla in da naslonijo hišico na njegov zid pod pogojem, da se mu s tem ne sme delati nobena škoda. Pozneje pa je občinski odbor sklenil, "da se mora tehtnica vipavska

privatno in ne javno imenovati, drugače ni mogoče obrtnega lista dobiti, da je občina le denar uposodila in to izplačala."

Pregled zapisnikov občinskih sej, ki so nam bili na voljo v Arhivu Republike Slovenije, nam točno predstavi, kako je potekalo delo takratne občinske uprave v občini Vipavi. Zapisniki so pisani ročno v slovenskem jeziku. So kratki in vsebinski bogati. Vsi so podpisani od župana, overovateljev in zapisnikarja. Ob koncu so tudi lastnoročni podpisi vseh na seji navzočih odbornikov. Vsak zapisnik je bil v prepisu overovljen od župana, v roku dveh dni "ponižno v pregled dostavljen Okrajnemu glavarstvu Postojna". To je bilo tudi predhodno obveščeno o sklicu vsake seje. Poleg županovega podpisa je bil odtis pečata občine z enoglavim orlom (grb dežele Kranjske) in napisom GLAVNA OBČINA VIPAVA. Občinski svet je štel 21 odbornikov, od katerih samo štirje niso bili pismeni. Namesto podpisa so na zapisnike napravili križ, zanje pa je podpisal Jožef Žvokelj. Namestnik župana Hrovatina je bil Karel grof Lanthieri, njegov tajnik pa Matija Gogola in drugi.

Občinske seje so se vršile vedno ob nedeljah popoldan ob 15. uri v občinski zbornici. Na vabilih za sklic je bilo poleg dnevnega reda dodano opozorilo: "Kedor bo neopravičeno iz seje izostal, bo kaznovan z dvema goldinarjema globe". Da so se tega strogo držali, nam pove tudi tale zapis: "Jožetu in Francu Premrlu, katera sta se danes odtegnila iz zborovanja brez vprašanja - kaznujeta se po pet goldinarjev". Zadnja točka dnevnega reda je bila vedno: "Nasveti, ako jih kedo stavi". Župan Hrovatin je sklical nekaj sej letno tudi za vse podžupane, ki so prišli iz vseh okoliških vasi in so razpravljali vsak o svojih problemih.

Dne 23.1.1888 je bilo na seji prisotnih vseh 21 odbornikov. To so bili: Anton Hrovatin, Jožef Žvokelj, Matija Kobal, Valentin Poljšak, Anton Kodelja, Štefan Hrib, Matija Tomažič, Janez Vrčon, Anton Curk, Franc Rodman, Jože Žgavec, Janez Kobal, Anton Kobal, Matija Kobal, Jakob Vrčon, Franc Premrl, Franc Rupnik, Julijan Julijani, Josip Kenda, Karel Mayer in Jože Premrl.

Velečlenjeni gospod!

Občinski svet deželnega stolnega mesta Ljubljane je v svojej seji dne 17. maja 1898 določil program, po katerem naj bi se v Ljubljani slavila petdesetletnica slavnega vladanja našega presvetlega cesarja Franca Jožefa I. Začetek slavnostim, ki se imajo tem povodom vršiti, bode dne 17. avgusta t. l. shod slovenskih županov iz Kranjske, Štajarske, Koroške in Primorske. Na tem shodu izreka slovenski župani kot zastopniki občinske samouprave — in po tem takem tudi kot zastopniki vsega slovenskega naroda — tega naroda neomahljivo udanost in zvestoba do posvečene osebe Njegovega Veličanstva ter izbera iz svoje srede odposlanstvo, kateremu bode naloga sporočiti ta čutila ob vrnitvi najvišjega prestola.

— Prepričan, da upoštevate razloge, ki so navedeni občinski svet da prej omenjenega sklepa, vabim Vas udano, da se blagovolite dne 17. avgustu t. l. udeležiti veljupomembnega shoda slovenskih županov v belej Ljubljani, prilagam ob jednem vxpored priredob povodom tega shoda ter Vas prosim, da mi vsaj do 10. avgusta t. l. naznaniti blagovolite, če Vas imem k shodu za gotovo pričakovati.

Ker bode ob shodu nedostajala v Ljubljani stanovanj po hotelih, prosim Vas, da mi naznanite, če želite, da se Vam preskrbi privatno stanovanje in pa s katerim vlakom boste v Ljubljano došli. Tu bi reflektorali na brezplačno stanovanje, blagovolite to izrecno omeniti.

Priporočujoč Vam se, ostajam

v odličnim spoštovanjem

udani

V Ljubljani, dne 8. julija 1898.

Jr. Hribar

Zanimivo je pogledati, o čem so sklepali naši vrli odborniki na sejah:

- o udeležbi na proslavi v počastitev petdesetletnice vladanja Franca Jožefa v Ljubljani;
- o domovinski pravici za bivanje v občini Vipava strojarju Janezu Štrancarju. Taksa je 50 goldinarjev. Okrajno glavarstvo odsvetuje to pravico, ker je imel Štrancar veliko otrok;
- o občinski tehtnici, ki jo prevzame Karel Mayer, dokler mu občina ne vrne denarja;
- o zadevah nočne straže;
- sklene se, da je na mirodvoru Trškem za prostor enega ograjenega groba plačati-domačini po 25 kron-kedor nima domovinstva v Tergi pa 50 goldinarjev, enkrat za vselej;
- o volitvah novih udov v okrajni šolski svet;
- posvetovanje in imenovanje občinskega tajnika;
- sklene se, da se bery za sv. Markom popravi in to po starem redu, da F.c. grajšina potrební les k temu daje in občina druge majstriške dela plača;
- o občinskem zaključnem računu;
- dovoli se iz občinske blagajne 100 kron za naprave monumenta za 40 let vladanja njih veličanstva cesarja Franca Jožefa izplačati (1888);
- o čiščenju kanalizacije, dva mosta mimo cerkve do placa, dva mosta do Slezenca;
- o začetju trgatve itd.

Na zapisnikih ni črtanja besedila ali kakih naknadnih popravkov, kar za dopise okrajnega glavarstva ni moč reči.

Zanimiv je tudi jezik, urejenost in način takratnega uradnega poslovanja. Začetek seje se je tako zapisal v zapisnik: "Župan je za danes ves občinski odbor v sejo sklical in ob enim dnevnim redom prijavil, kar se je tudi slavnemu cesarsko kraljevemu okrajnemu glavarstvu sporočilo. Ker se je ob določenem času postavno število odbornikov sešlo - proglasi na povelja župan-župan namestnik visokorodni gospod grof Lanthieri načetek seje" (31.7.1887).

Ali zapisano na seji 23.1.1888:

"Odborniki so ob zaključnem računu za leto 1887 ugotovili, da je občinska blagajna v tako dobrem stanju in da je le skrbnemu redu in nadzorstvu g. župana zahvaliti. Zato predlaga Josip Kenda, da se mu skaže čast s tem, da vsi odborniki ustanejo od svojih sedežev, kar se tudi stori".

Zanimiva je tudi II. točka dnevnega reda na seji 28.10.1888:

"Posiljevanje nemškega poduka" kot obligaten predmet na tukajšnji ljudski šoli. Na ukaz slavnega ces. kralj. okrajnega glavarstva iz Postojne z dne 26.10.1888 št. 180004 se pri občinski seji celemu odboru dopis prebere od besede do besede. Potem predlaga gospod Karel Mayer, da stvar ostane kakor do sedaj pri starem. Z večino odobreno in da se nikakor reklama ne dela."

Na ta sklep je župan Hrovatin prejel iz Postojne naslednji opomin: "...da občini ne pristoji nobena pravica vtikati se v to zadevo. Opozarjamo župana, da bo vsak sklep občinskega sveta v predmetu poniževanja nemškega jezika na osnovni šoli - zavržen. Sploh pa se čudim, da se najdejo v Vipavskem tergi takih, kateri se protivijo poučevanja nemščine". Podpisani vabi župana, da ta dopis prebere na prihodnji seji in mu pošlje prepis zapisnika, "ko je znanje istega mnogim od velike potrebe" (podpis nečitljiv). Župan je potem še enkrat sklical odbornike in jih opozoril na pomembnost te točke, vendar v arhivu ni tega zapisnika.

Zadnji zapis v Arhivu Republike Slovenije v zvezi z županovanjem Hrovatina starejšega je razglas iz 30.8.1901, ko je dal dovoljenje za prireditve javnega shoda pri Štefanu Hribu (katoliško politično društvo) na podlagi dovoljenja Okr. glavarstva iz Postojne.

Iz ustnih virov je moč sklepati, da ga je po letu 1901 nasledil njegov sin.



Anton Hrovatin mlajši s hčerko Ireno

Hrovatin se je šolal na Grmu pri Novem mestu in pozneje dopolnjeval izobrazbo na Dunaju. Leta 1902 se je poročil s Katarino Žgur z Goč. Imela sta sedem otrok. Županstvo je nadaljeval nekaj let. Oba Hrovatina sta ostala še vedno odbornika občine Vipava, vendar starejšega Antona po letu 1910 ne najdemo več med odborniki. Mlajši Anton Hrovatin je obnavljal Hrovatinovo dvorano za kulturne namene. Žal njene otvoritve nista dočkala niti oče niti sin.

Magda Rodman

Viri:

- Fascikel 7, Okrajno glavarstvo Postojna, Arhiv Republike Slovenije;
- Družinska korespondenca Hrovatinovih;
- Podatki družine Hrovatin (Danica Hrovatin);
- Pomnenja starejših Vipavcev.

Opombe:

- Občinska zbornica je bila v ljudski osnovni šoli, sedanji stari šoli na trgu Pavla Rušta v Vipavi;
- Denarne enote do leta 1900:
100 krajcarjev = 1 goldinar
50 krajcarjev = 1 krona
2 kroni = 1 goldinar

Imeli so še vinar in polvinar kot najmanjši denarni enoti. Povedal Alojz Rehar, 90-letnik.

PO SLEDEH LAVRINOVE DRUŽINE V ALEKSANDRIJI

V začetku meseca oktobra preteklega leta smo v stari šoli v Vipavi odprli razstavo o vitezu Antonu pl. Lavrinu /1789-1869/, avstrijskem diplomatu in zbiralcu starin v Egiptu. Po odprtju razstave se je pisec tega prispevka odpravil z egiptologom dr. Hamernikom na študijsko potovanje v Egipt. Obiskala sva Aleksandrijo in Kairo, mesti, ki sta povezani z Lavrinovim življenjem in delom. Rezultat potovanja je nekaj novih podatkov o Lavrinovem življenju v času njegovega službovanja v Egiptu.

Anton Lavrin je po uspešno zaključenem študiju prava na Dunaju leta 1816 dobil zaposlitev na ministrstvu za trgovino (Hofkammer). Ministrstvo je skrbelo tudi za konzularno službo. Lavrina so zaradi znanja tujih jezikov leta 1822 poslali za konzularnega uradnika v južno Italijo. Kot kaže, so bili na Dunaju z njegovim delom zadovoljni in mu leta 1828 zaupali mesto avstrijskega generalnega konzula v Palermu. Tudi na tem mestu se je izkazal, zato so

ga leta 1834 imenovali za generalnega konzula v Egiptu s sedežem v Aleksandriji.

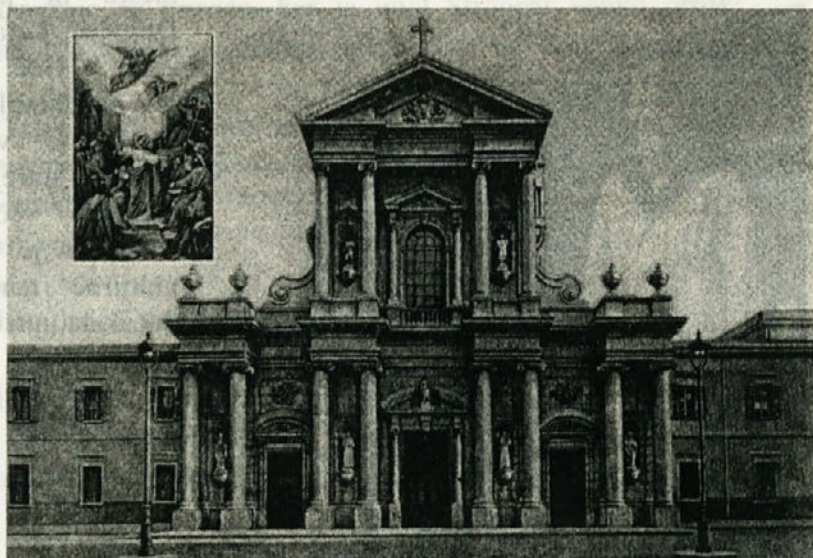
Kako pomembno diplomatsko nalogo so mu zaupali kažejo politične razmere tistega časa v Egiptu. V dvajsetih letih 19. stoletja je Otomanski imperij izgubljal kos za kosom svojega ozemlja. Tako so se leta 1832 proti turškemu sultanu obrnili tudi Egipčani, do tedaj zvesti podložniki. Sultanov namestnik, podkralj v Egiptu, se je bolj ali manj uspešno poizkušal otresti turške nadoblasti. V tem pomembnem času 1834. leta je Lavrin prevzel mesto avstrijskega generalnega konzula v Egiptu. Vpleten je bil v diplomatska posredovanja evropskih držav med turškim sultanom Mehmedom II. in egiptovskim podkraljem Mohamedom Alijem. Za diplomatske zasluge je prejel več odlikovanj in avstrijski cesar ga je povzdignil v viteški stan.

O Lavrinovem diplomatskem delovanju poročajo dokumenti iz njegove personalne mape v dunajskem Državnem arhivu, njegova korespondenca in memoarska literatura. Ohranjen je tudi njegov politični opis dogodkov z naslovom *Egipt v letu 1844*. O njegovem arheološkem delovanju v Egiptu je že manj ohranjenih pisnih virov. O njegovem zasebnem življenju v času službovanja v Aleksandriji pa do sedaj ni bilo znanega skoraj nič.

Zato je bilo raziskovanje v Aleksandriji usmerjeno v odkrivanje sledov Lavrinove družine. Pri tem delu, ki je potekalo v arhivu župnijske cerkve sv. Katarine v Aleksandriji, nam je bil v veliko pomoč frančiškanski redovnik pater François Goubran, ki skrbi za župnijski arhiv.

Frančiškani so za dušnopastirske potrebe številčne skupnosti Evropejcev rimokatoliške vere, ki je živela v tistem času v Aleksandriji, ustanovili župnijo sv. Katarine. Današnja cerkev so zgradili leta 1850, tudi z denarnimi prispevki Slovencev, ki so tedaj živeli v Egiptu. Za veliko cerkev, ki je podobna katedrali, je prispeval oltarno

podobo sv. Katarine sam avstrijski cesar Franc Jožef I.



Cerkev sv. Katarine v Aleksandriji, ki so jo zgradili leta 1850 tudi s prispevki tamkaj živečih Slovencev

Iz pregledanih dokumentov vemo, da je Anton Lavrin prišel v Aleksandrijo neoženjen in že v zrelih letih. Poročil se je leta 1838, star 49 let, z mnogo mlajšo Anetto Penelopo Beneducci. V poročnem listu je zabeleženo, da je nevesta prestopila v rimokatoliško vero. Nadaljnja raziskava je pokazala, da je bila Penelopa pred poroko grško-pravoslavne vere. Na žalost nismo uspeli ugotoviti njene narodnosti. Ime Penelopa je sicer grškega izvora, dekliški priimek Beneducci pa italijanskega. Poročna priča je bil Štefan Bratič, Lavrinov rojak in sodelavec v konzulatu.

Leta 1839 se jima je rodil prvi otrok Albert Aleksander. Krstil ga je oče Benjamin, krstni boter je bil Franc Champion, Lavrinu podrejeni avstrijski konzul v Kairu.

Z žalostno usodo malega Alberta je povezana tudi Vipava. Deček je umrl v rani mladosti, star komaj sedem let. V knjigi smrti je zabeleženo, da so ga pokopali leta 1846 na katoliškem pokopališču v Aleksandriji. Tri leta kasneje so izkopali posmrtno ostanke in jih prepeljali na Dunaj. Danes vemo, da je Anton Lavrin okoli leta 1845 poslal v rojstno Vipavo dva staroegipčanska sarkofaga za grobnico svojih staršev. V enega od sarkofagov je dal

položiti kosti malega Alberta, ki tako danes počivajo v domovini njegovega očeta.

Leta 1842 se je Lavrinu rodil drugi otrok, deklica Helena Agnes de Laurin. Ta zapis v knjigi rojstev pove, kako je Lavrin napredoval na družbeni lestvici tistega časa in postal pomembna osebnost v evropski skupnosti v Aleksandriji. Pred rojstvom hčere ga je avstrijski cesar povzdignil v viteški stan. Postal je vitez plemeniti Lavrin (nemško Ritter von Laurin, francosko Chevalier de Laurin). Plemiški naslov je bil deden, zato so tudi otroci nosili pred priimkom naslov de Laurin. Deklico je krstil aleksandrijski škof Perpetuo, krstna botra pa sta bila Janez Krstnik Molly in njegova žena Katarina, ki sta bila verjetno Angleža ali Irca. O nadaljnji usodi Helene vemo le to, da se je poročila verjetno z Italijanom in sprejela priimek Caprara.

Leta 1846 se je v Aleksandriji rodil drugi sin z imenom Konrad Franc Gundaker de Laurin. Krstil ga je aleksandrijski škof Perpetuo, krstni boter pa je bil princ Colloredo Mansfeld. Tudi ti podatki potrjujejo Lavrinovo pomembnost v tedanji družbi.

Na žalost pa tudi drugi Lavrinov sin ni bil rojen pod srečno zvezdo. Umril je sicer star 53 let, vendar v čudnih okoliščinah. V knjigi smrti je zapisano, da je bil poročen z neko Evelino Schutz, ki je bila protestantske vere (verjetno nemškega porekla) in da so ga 8. oktobra 1903. leta v starosti okoli 53 let umorili po pomoti v kraju Damanhur. Pokopali so ga na katoliškem pokopališču v Aleksandriji.

Ko je pisec tega prispevka iskal Konradov grob, je v knjigi pogrebov zasledil zanimive podatke. Konradove posmrtno ostanke so pokopali 4. septembra 1903, skoraj mesec dni po tragičnem dogodku. V tistih časih je bila v Egiptu navada, da so zaradi vročega podnebja pokojnika pokopali še isti dan. Verjetno Konradovega trupla niso našli toliko časa. Umorili so ga v kraju Damanhur, ki je od Aleksandrije oddaljen 60 km. Da je ob njegovi smrti vladala zmešnjava priča tudi napis na ohranjenem

grob, saj je na nagrobniku vklesana napačna letnica rojstva.

Za njegov grob, kakor za celotno katoliško pokopališče v Aleksandriji, še danes lepo skrbijo aleksandrijski frančiškani. Tako sedaj vemo tudi za grob drugega Lavrinovega sina.

Leta 1850 se je v Aleksandriji rodila naslednja Lavrinova hči. Deklica se je imenovala Maria Ida Guglielmina de Laurin. Krstil jo je oče Alois de Palletta, krstni boter pa je bil novi avstrijski generalni konzul v Aleksandriji Christian Wilhelm Huber, Lavrinov naslednik na konzulatu. Kot vemo iz drugih virov so pred rojstvom hčere Ide leta 1849 Lavrina premestili na novo delovno mesto avstrijskega generalnega konzula v Bukarešto v Romuniji.

Tega leta se je verjetno za vedno ločila Lavrinova življenjska pot od njegove družine, ki je ostala v Aleksandriji. Lavrin je 16 let za tem, v visoki starosti 80 let, umrl v Milanu. Na ohranjenem potrdilu o njegovi smrti so od družinskih članov podpisani žena Penelopa, hči Helena Caprara, rojena de Laurin, hči Ida Sefer, rojena de Laurin (po priimku sodeč se je Ida poročila s človekom judovskega porekla) in sin Conrad Ritter von Laurin (nemška oblika imena). Lavrina so pokopali v Milanu in leta 1979 so na žalost njegov grob prekopali. Ni se mu uresničila želja, da bi bil pokopan v rojstni Vipavi v enem od dveh staroegipčanskih sarkofagov ob svojih starših in prvem sinu.

V Aleksandriji so se Lavrinu rodili štirje otroci. Vemo pa, da je imel pet otrok. Leta 1843 se mu je rodila tretja hči Hedviga, ki pa ni navedena v arhivu župnije sv. Katarine v Aleksandriji. Verjetno se je rodila v Kairu, kamor so tuji diplomati pogosto potovali po opravkih na podkraljev dvor.

Toliko vemo o Lavrinovi družini v Aleksandriji po do sedaj preverjenih virih. Kot pogosto pravi dr. Hamernik, je raziskovanje Lavrinovega življenja in dela zgodba brez konca, ki ponuja vedno nova presenečenja.

Tomislav Kajfež

Ra - egipčanski bog sonca

Ob ogledovanju Lavrinove razstave sem se spomnila pesmi (naslova se ne spominjam), ki sem jo brala kot dekle. Spesnil jo je hrvaški pesnik Vladimir Nazor.

Nazor je namreč nekoč obiskal Egipt, ogledoval si je njegove znamenitosti in napisal več zanimivih pesmi o tem.

V eni od njih opisuje faraona Ramsesa. Nekega jutra se je zbudil in opazil, da ni več mlad. Prihaja jesen življenja, pod nogami ji šumi listje ovenelih slikomor, v roki pa drži gnili lotos.

Ramses ves obupan napreže v voz šest levov in oddirja v puščavo. Sonce se ravno poraja in osvetli "pojoče kamne", ki zapojejo pesem v čast sončnemu bogu Ra.

Navajam pesem v prostem prevodu:

RA

Velik je,
močan je,
slaven je

RA.

Ker perje ibisa in srajco kače
slečeš, da potem ga še lepše odeneš.

Človeka staraš, da v nove dni

v novo ga bitje ustvariš,

ker smrti in staranja ni

v spočetju človeškega bitja.

Kot bogovi smo večni mi

v valovanju našega žitja

RA.

Dober je,

moder je,

močan je

RA.

Ko Ramses sliši to pesem, je potolažen. V čast sončnega boga in večne moči in mladosti daruje šest levov v žgalno daritev.

Nada Kostanjevic

VIPAVSKO ZADRUŽNIŠTVO PRED 100 LETI ali VSAKA PODOBNOST JE ZGOLJ SLUČAJNA



V iztekajočem se letu 1994 so se prebivalci Vipavske doline in njenega zaledja svečano in dostojno predstavili Sloveniji skozi praznovanje pomembnih

jubilejev.

Dnevno pa se blagovne znamke Vipava 1894, Kras Planika Kobarid, MIP, Fructal, Mlinotest predstavljajo Slovencem skozi prehrabne artikle najvišje kakovosti, ki odražajo izjemne naravne danosti krajine ter znanje, pogum in vztrajnost njenih prebivalcev.

7. junija 1894 je bila pod vodstvom vipavskega dekana g. Matije Erjavca ustanovljena **VIPAVSKA VINARSKA ZADRUGA** kot rezultat številnih srečevanj, razmišljanj in dogovarjanj takratnih naprednih kmetov - kasnejših članov vodstva: gospodov Antona Uršiča, Franca Kavčiča, Ivana Premruja iz Št. Vida, Ivana Lavrenčiča iz Vrhpolja, Janeza Poljšaka z Gradišča, Antona Kodelje iz Dupelj, Franca Uršiča iz Dobrave in Ivana Ferjančiča iz Vipave.

Zadružištvo so iz ekonomskih potreb oblikovali v Angliji leta 1844, idejni vodja je bil Edward Neal, ki je razglasil, da je zadruga samopomoč, ki ne pozna sebičnosti ter da imajo zadružniki iz skupnega dela pravico deliti pridobitek.

Začetek novodobnega zadružištva v Sloveniji je povezan z narodnim preporodom in taborskim gibanjem ter ustanavljanjem društev in čitalnic po sprejetju Zakona o društvih in shodih leta 1867. Dr. Josip Vošnjak, narodni voditelj, je v letih 1867-79 ustanovil številne kmetijske in obrtniške zadruge, hranilnice in posojilnice, ki so bile registrirane po objavi zakona o zadrugah leta 1873. Tedanje oblasti so poslovanje ovirale, saj niso bile navdušene nad zmanjševanjem poslovanja denarnih zavodov, ki so bili v tujih rokah in so posojali denar na hipoteke in po visokih obrestih.

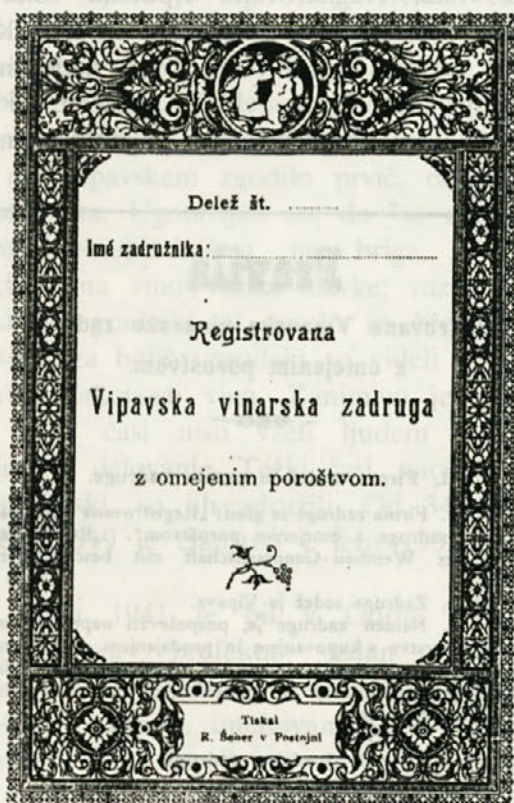
Leta 1894 je poslovalo na Slovenskem 14 t.i. Vošnjakovih posojilnic, med njimi tudi na Slapu pri Vipavi, ki so predstavljale vrh prvega zadružnega obdobja, imenovanega tudi obdobje meščanskega zadružištva.

Na Vipavskem je bila 8. oktobra 1889 ustanovljena prva zadruga vipavskih sadjarjev na Slapu za prodajo sadja in zelenjave in je delovala do leta 1901.

Sledila je 30. septembra 1893 posojilnica na Slapu pri Vipavi, registrirana zadruga z neomejeno zavezo, ki je leta 1903 prenesla sedež v Vipavo. Delovala je do leta 1938, ko so jo v Ljubljani izbrisali iz registra, ker je bila v Italiji.

"Registrovana Vipavska vinarska zadruga z omejenim poroštvom" je bila ustanovljena 27.6.1894 in je skrbela za pospeševanje napredka in razvoja vinarstva s kupovanjem

in prodajo grozdja in vina, z urejanjem vzornih vinogradov, pivnic in skladišč tudi izven vipavskega okraja in podpiranjem članov v teh strokah gospodarstva.



Prva stran v »Pravilih registrirane Vipavske vinarske zadruge« iz leta 1894

Njeno vlogo je prevzela 28. novembra 1899 registrirana zadruga z omejeno zavezo, imenovana Kmetijsko društvo v Vipavi. Zadnja dva člana sta bila vpisana v zadružni register 14. marca 1920, ko je bila Vipavska dolina že pod Italijo, zaradi česar so jo izbrisali v Ljubljani leta 1938. Zaradi pomanjkanja arhivskega gradiva pa tudi skromnih časopisnih vesti o delovanju vipavske vinarske zadruge iz leta 1894 o njej ne moremo veliko povedati. Organizirala si je svojo klet, ukvarjala se je z vzgojo trtnih sadik, za kar so kupili celo posebni cepilni stroj. V svojem šestem letu se je razšla. Dober mesec dni pred tem je nastalo Kmetijsko društvo v Vipavi. Primerjava članov načelstva nam pove, da si obe organizaciji nista bili konkurenčni, ampak je druga nadomestila prvo. Očitno je bila organizacija vinarske zadruge preozko zastavljena. Vipavski kmetje le niso bili tako ozko specializirani, pomembno je bilo tudi poljedelstvo, zaslužiti se je dalo tudi s

sadjem in živino. Niso potrebovali le pomoči pri prodaji vina, ampak tudi pri prodaji drugih pridelkov ter še nabavi gospodarskih in gospodinjskih potrebščin vsake vrste. Registrovana vipavska vinarska zadruga z omejenim poroštvom iz leta 1894 se ni razšla zaradi težav pri združnem delovanju, ampak iz želja in potreb, ki so bile večje in drugačne, kot je določal njen statut.

Pravila

**registrovane Vipavske vinarske zadruge
z omejenim poroštvom.**

—*—

I. Firma, sedež in namen zadruge.

§ 1. Firma zadruge se glasi: „Registrowana vipavska vinarska zadruga z omejenim poroštvom“. „Registrierte Wippacher Weinbau-Genossenschaft mit beschränkter Haftung“.

§ 2. Zadruga sedež je Vipava.

§ 3. Namen zadruge je, pospeševati napredek in razvoj vinarstva s kupovanjem in prodajanjem grozdja in vina, z napravo vzornih vinogradov, pivnic, skladišč tudi izven vipavskega okraja in podpiranjem članov v teh strokah gospodarstva.

II. Sredstva zadruge.

§ 4. Zadruga posluje:

- a) z združnimi deleži svojih članov;
- b) z rezervnim fondom;
- c) s posojenim denarjem;
- d) s podporami od države, dežele in posameznikov.

§ 5. Vsak združni delež znaša 10 gl. ali 20 kron. Vsak zadrugar zamore imeti po več deležev.

27. avgusta 1907 je datum ustanovitve registrirane zadruge z omejeno zavezo z imenom Občinska mlekerska zadruga v Št. Vidu pri Vipavi.

12. 10. istega leta pa je bila ustanovljena še Prva vipavska vinorejska zadruga v Vipavi. Stane Granda je v svojem prispevku ob tej zadrugi zapisal: V zvezi z nastankom te zadruge je vrsta vprašanj, na katera še ne znamo zadovoljivo odgovoriti. Kmetijsko društvo v Vipavi je pri oblasteh protestiralo zoper njeno ime, saj so bili prepričani, da želi zavajati javnost kot naslednica vipavske vinarske zadruge iz leta 1894, kar je bilo v resnici društvo. S protesti niso uspeli. Iz razpoložljivih dokumentov tudi ni razvidno, ali je ta zadruga nastala iz špekulantskih nagibov in se hotela okoristiti z uspehi Kmetijskega društva v Vipavi pri prodaji vina ali je nastala zaradi mnenja, da je

društvo premalo aktivno, ali pa je rezultat tamkajšnjih nasprotij. Izključiti ne moremo tudi osebnih zamer med posamezniki, ki jim je osebno sovraštvo onemogočalo skupno delo. Ravnanje ustanoviteljev te zadruge nas spominja na pogosto očitano neenotnost vipavskih vinogradnikov in njihovo medsebojno nelojalno konkurenco, zaradi katere so si sami pogosto zniževali cene. Glede na to, da so svoje občne zборе oglašali v Kmetovalcu, glasilu Kranjske kmetijske družbe, in ne Narodnemu gospodarju, ki je povezoval klerikalno združništvo, ter glede na določila o pristopnem deležu, se nagibamo k mnenju, da imamo dejansko opraviti s političnimi prepiri in nasprotji ter špekulacijo z nelojalno konkurenco.

1909 nastane Vinorejska zadruga v Vrhpolju pri Vipavi in Vinarska zadruga z omejenim poroštvom v Vipavi, ki se je od prejšnje razlikovala po tem, da je bila povezana s Krekovim združnim gibanjem, prejšnja iz leta 1894 pa je bila liberalno orientirana.

1910 ustanovijo Kmečko gospodarsko zadrugo v Vipavi, ki je bila liberalna in je pospeševala vse panoge kmetijstva ter predpisovala najvišji možen združni delež. Stane Granda poroča:

V združnem registru v Ljubljani je pod datumom 1. 6. 1912 naslednji zapis: "Ta firma se izbriše vsled sklepa prvega osnovalnega načelstva z dne 21. 4. 1912 zaradi razdružitve zadruge, ker ni pridobila nobenih članov in nikdar začela obratovati in ni imela nobenega premoženja in nobenih dolgov." Žal ne moremo ugotoviti, ali imamo opravka z norčevanjem iz združništva, neuspelo špekulacijo ali z neuspehim liberalnim strankarskim manevrom.

Čez dvanajst dni so ustanovili živinorejsko zadrugo v Št. Vidu, čez dva dni pa v Vipavi kar dve: živinorejsko in strojno.

Iz prispevka g. Grande, ki opisuje združništvo v Gornji Vipavski dolini do konca prve svetovne vojne, sem izluščil nekaj misli.

Gornji prikaz nastanka zadrug v kranjskem delu Vipavske doline jasno kaže na to, da so bili Vipavci za združništvo zelo vneti. V prvem trenutku se zdi, da je bil za zadruge

zainteresiran zelo ozek krog ljudi. Resnica je drugačna. Vipavska hranilnica in posojilnica je bila npr. med najštevilnejšimi v deželi Kranjski. Mnogi posestniki so opravljali tudi župansko funkcijo. Duhovniki so imeli pri vodstvu zadrug razmeroma skromno vlogo. Marsikje na Kranjskem je situacija obratna; brez aktivne pomoči duhovnikov zadruge sploh niso mogle delovati. Število in raznovrstnost zadrug v Gornji Vipavski dolini nam ne govori le o njihovi nujnosti, ampak posredno tudi o kulturi Vipavcev. Njihova vodstva so bila sestavljena ne le iz najuglednejših, ampak tudi najpremožnejših mož. Iz tega dejstva ne smemo prehitro potegniti zaključka, da so si jih ti podredili. Zadruge so izraz določene solidarnosti, krščanske ljubezni do bližnjega, ki jo je imel pogosto v mislih ravno utemeljitelj "rajfajzovk". Odločilno besedo je imel zbor zadružnikov.

Zadruge so tudi odraz političnega razvoja. Politika je imela vpliv predvsem na njihovo nastajanje, ne pa na poslovanje. Nekateri so se trudili, da bi tega čim bolj nevtralizirali. Tako ne znamo razložiti, zakaj je posojilnica na Slapu, ki je bila ustanovljena 1893, izbrala za svoj časopis liberalni Slovenski narod, v njenem vodstvu pa je sedel sam vipavski dekan. Za zadruge je bilo zelo koristno tekmovanje med njimi, katera je boljša, ima več članov, večje zasluge. Zelo so jim škodile diskvalifikatorske polemike, zlasti lansiranje poslovnih laži. Ljudje so se morali navaditi živeti drug z drugim ne glede na politično prepričanje in članstvo v tej ali oni zadrugi. Te torej naših ljudi niso samo prilagajale za delovanje v razmerah kapitalizma, ampak vsaj posredno, tudi v večstrankarski demokraciji.

16. julija 1921 je kmetijsko društvo v Vipavi zaprosilo okrožno sodišče v Gorici,

kot trgovsko sodišče, za vpis v združni register. Prošnji so priložili tiskan izvod statuta, ki se od leta 1899 ni bistveno spremenil. Italijanskim oblastem se ni mudilo, saj se je registracija vlekla več kot leto dni. Zaradi italijanske vinske konkurence so se začele razmere naglo slabšati. Letnik 1922 so zelo težko prodali, letnik 1923 jim je ostal v kletih, kar naj bi se na Vipavskem zgodilo prvič, odkar rodi vinska trta. Ugotavljali so, da "se država za razvoj vinogradništva ne briga, pač pa naklada na vino visoke davke; razpoloženje med vinogradniki ni veselo in brezskrbno." Rešitev za boljšo prodajo so videli edino še v višji kakovosti vina. Zanimivo je dejstvo, da težki časi niso vzeli ljudem volje za združno delovanje. Težki časi, nacionalni in gospodarski, so jih združili. Od 343 članov v letu 1919 je članstvo v letu 1932 naraslo na 419.

14. julija 1941 je bil v Gorici v imenu tamkajšnjega prefekta izdan ukaz o razpustitvi vodstva zadruge Kmetijsko društvo v Vipavi, imenovan je bil italijanski komisar. Kot vzrok so navedli nerednosti pri razdelitvi modre galice.

Vse povojne organizacije, preoblikovanja, preimenovanja, združevanja in razdruževanja govorijo o tem, da je združništvo na Vipavskem živ proces, ki vedno znova išče najustreznejšo obliko, začinjjen s stoletno tradicijo ter s temperamentom in folkloro njegovih akterjev.

Dovolite mi, da na koncu ob visokem jubileju čestitam združnicam in združnikom, delavkam in delavcem zadruge ter poslovnim partnerjem za dosežene rezultate in se zahvalim za izkazano zaupanje.

Povedano ob praznovanju stoletnice ustanovitve Vipavske vinarske zadruge v Ajdovščini, dne 16. decembra 1994.

*Direktor KZ Vipava
mag. Igor Blažina, dipl.ing.kmet*

BEGUNCI V 1. SVETOVNI VOJNI

Iz poročil poslušam o beguncih, ki so morali na žalost zapustiti svoje domove. Spominjam se tudi naših beguncev iz prve svetovne vojne.

Po glavni cesti proti Vipavi so se begunci pomikali z vozovi, naloženimi z raznim blagom. Za nekaj dni so se ustavili v začetku Vipave pri Vili Ani. Domačini so si ogledovali te nesrečne begunce, pa tudi kaj odkupili od njih. Naš oče je odkupil kravo. Bila je več let do zadnjega pri nas, na paši smo jo otroci klicali begunka. Starši so iz sočutja vzeli na dom še drugo begunko – žensko, po imenu Veronika, doma iz Renč. Bila je noseča in je pri nas rodila. Po končani vojni se je z otrokom kot vdova vrnila na svoj porušeni dom. Njen mož in veliko drugih so bili žrtev soške fronte.

Včasih, ko je pihal veter, se je tudi do nas slišalo grmenje topov s soške fronte. Najhujše je bilo Zgornji Vipavski prizanešeno, le hrane je začelo primanjkovati. Pri nas je bila vojaška kuhinja, kuhar je bil Madžar Božo. Ta nam je po svoji dobroti kaj odstopil. Nekatero ženske so hodile na razne kraje iskat živež za svoje bližnje.

Spominjam se tudi prihoda Italijanov. V vas so prijezdili viteško opremljeni konjeniki, s strahom smo občudovali njih opremo. Po nekaj dnevih so v prostore zapuščene graščine namestili mize, obložene z raznimi igračkami in dobrotami in s tem so nas tudi obdarovali. Hoteli so se prikupiti. Ljudje so govorili, da mogoče le ne bo slabo živeti pod njimi. Prav kmalu pa se je obrnilo na hudo, ko je prišel na oblast fašizem in nazadnje še nemška okupacija s tako hudimi posledicami.

Zofija Marc

SPOMINI NA FRANCOZE V VIPAVI



V Logu pri Vipavi stoji spomenik vojaku Rostasu, ki je zadržal s svojimi vojaki Napoleonovo vojsko

Leta 1914 sem poslušal pripovedovati starega Lekana, takrat je bil star 90 let in se je spominjal, kako mu je pripovedoval njegov oče, ki je živel v času, ko so bili v Vipavi Francozi. Oče se je tudi poročil pod Francozi po francoski šegi. To je bila edina poroka tako po francosko napravljena. Izgledalo pa je to tako: Pred ženinom in nevesto je stopal francoski vojak in bobnal na boben. Za njim sta šla ženin in nevesta do sončne ure, ki je bila takrat na vogalu hiše pred pošto. Tam se je izvršil poročni obred. Po hišah so plapolale slovenske in francoske zastave. Francozi so našo narodnost priznavali in jo spoštovali.

Stari Lekan mi je še pripovedoval, da so francoski vojaki spali kar po hišah, ker ni bilo še vojašnic v Vipavi. Da je to res, nam je bilo jasno, ko smo pred 35 leti v naši hiši pod podom našli še staro francosko puško. Stric Lekanov mi je pravil, da so takrat Vipavci svetovali avstroogrskemu vojaku Paulu Rostasu, naj se ne podaja v napade na francoske vojake, saj se ti mirno umikajo iz Vipave. Njegova borba se je res tragično končala in živ je ostal le njegov konj.

Pogreb Paula Rostasa je bil veličasten, igrala mu je vojaška godba. Ko so šli Ogrji mimo spomenika, so vedno izkazali čast padlemu vojaku.

Tisto leto, ko so se Francozi umikali iz Vipave, je bila dobra vinska letina. Francoske vojake so ljudje vabili v hrame in jim dajali piti vina. V tistih časih so ljudje plačevali davke v frankih. To ime se je še dolgo ohranilo med ljudmi, saj so rekli, da gredo plačat na občino franke, mislili pa so na davke.

Toliko sem si zapomnil o pripovedovanju starega Lekana.

Alojz Rehar

PIŠI NA KREDO

Lansko leto so v zgodovinskem krožku OŠ Draga Bajca Vipava mladi zgodovinarji končali raziskovalno nalogo o razvoju turizma na območju šolskega okoliša Vipava. Naslov naloge je bil "Piši na kredo". Učenci so pridno zbirali podatke o naših gostilnah in informacije od starejših občanov, ki se še živo spominjajo nekdanjih gostiln. Pod vodstvom mentorja, zgodovinarja Nika Likarja, je nastal zanimiv prikaz nekdanjega in sedanjega stanja naše gostinske ponudbe, opremljene s številnimi fotografijami starih in novih gostiln. Zapisanih je tudi veliko gostinskih dogodivščin raznih vinskih bratcev in vaških posebnicežev. V nalogi so napisali:

»Mnogokrat smo od starejših ljudi slišali pripovedovati, da so bile gostilne včasih precej drugačne od današnjih, pa precej več jih je menda bilo kakor danes. Da je bila gostilna poleg cerkve in farovža v vasi središče vsega dogajanja, so pripovedovali. Pa da so goste postregli z imenitno domačo hrano in da je bilo nekoč precej manj pijancev, kot jih je danes. Menda nekoč v gostilnah gostje niso sloneli ob šanku, ampak sedeli ob mizah, se pogovarjali ali igrali karte. Menda mladotnim ni bil dovoljen vstop v gostilno - to je bilo

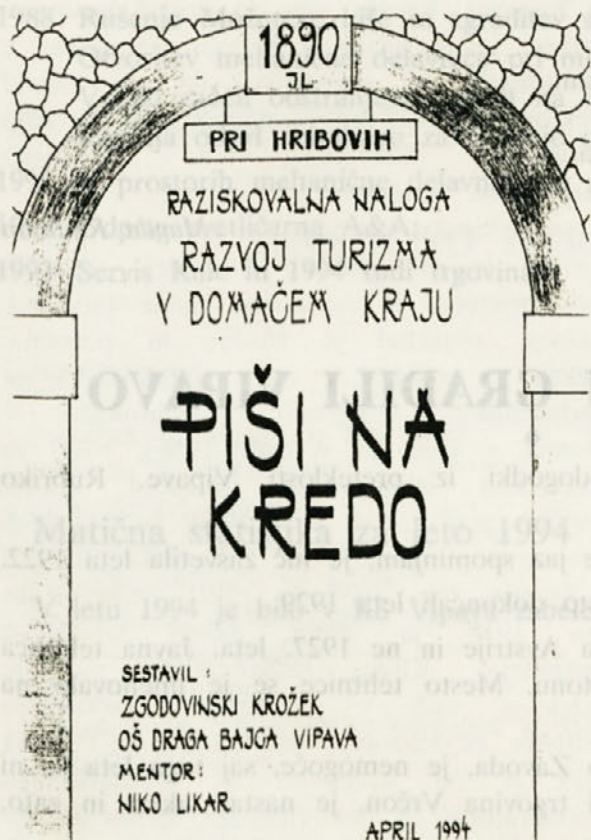
samo za može. Bifejev, bistojev, kavarn, barov... niso poznali.

V preteklosti je v našem šolskem okolišu delovalo več kot 50 gostiln, danes je ta ponudba bistveno slabša. Deluje le 16 lokalov. Od tega je večina bifejev, ki ne nudijo hrane temveč samo pijačo.

Presenetilo nas je, da je nekoč vsaka vas imela vsaj po eno gostilno, navadno pa jih je bilo v vasi več.

Časi so se pač spremenili. Sodobne pridobitve tehnike: avtomobil, televizija, radio, kino, telefon... so res zmanjšale razdalje med ljudmi, hkrati pa so nas še bolj ločile. Nimamo časa posedeti ob klepetu s prijatelji, zapiramo se za zidove svojih domov in komaj še vemo, kaj se dogaja na vasi. Če pa že najdemo čas za večerjo zunaj, gremo na pico, ker je hitro pripravljena in nam tako ni treba izgubljati časa.

Kako daleč so bifeji, bistroji, slaščičarne, picerije od nekdanjih gostiln. Prelistajte, preberite našo nalogo, morda boste prišli do podobnih spoznanj kot mi.«





O vipavskih gostilnah je spisal pesem tudi Drago Bajc, vanjo je zajel vse takratne vipavske gostilne. Žal se je ohranila le ena kitica te pesmi, ki jo je mladim raziskovalcem turizma povedal Alojz Rehar:

Zbirajmo se vsi Tržani.
 Mahnimo jo k Janezi Lekani.
 Tam je ena zlata rejka,
 k'nam Tržane skupej štejka.

Magda Rodman

KAKO SMO ŽIVELI IN GRADILI VIPAVO

V VG št. 31 so bili objavljeni pomembni dogodki iz preteklosti Vipave. Rubriko dopolnjujemo s prispevki naših občanov:

- Vipava je dobila elektriko leta 1925. Kolikor se jaz spominjam, je luč zasvetila leta 1922.
- Severno vojašnico so dograjevali leta 1928 in isto dokončali leta 1929.
- Vipava je imela prvo javno tehtnico že za časa Avstrije in ne 1927. leta. Javna tehtnica je stala pod kostanjem pri Hrovatinovem portonu. Mesto tehtnice se je imenovalo na Gorici, upravljala pa jo je teta Puletova.
- Da so leta 1931 asfaltirali cesto, ki pelje mimo Zavoda, je nemogoče, saj tega leta še ni bilo Zavoda. Prostor, kjer stoji Zavod pa tudi trgovina Vrčon, je nastal takrat in zato,

ker smo kopali zemljo za graditev nove ceste čez Police. Graditev ceste je potekala leta 1933-34. V načrtu pa je bila tudi posaditev lip. Graditev navedene ceste pa ni omenjena.

- Ljubljanska banka je odprla svojo enoto 1.9.1971; po združitvi LB in SB Koper 1.2.1978 je LB odstopila prostore KS Vipava. Nova zgradba LB je bila zgrajena 1985. leta, 13. julija je potekala preselitev. Od 1.1.1995 pa se imenuje Nova KBM d.d. Glavna podružnica Nova Gorica ag. Vipava.

- 1925 Podrli nadstrešek nad sarkofagi ob cerkvi na pokopališču;
- 1935 Podrli hleve na glavnem trgu;
- 1936 Adaptiran stari grad;
- 1947 Podrli cerkev sv. Marka;
- 1963 Preurejeni prostori klavnice v Vipavi;
- 1972 Prvič organizirana turistična prireditev VIPAVSKA TRGATEV;
- 1977 Obnovljen dvorec Zemono;
- 1980 Pričetek gradnje novega gasilskega doma;
- 1981 Preselitev gasilcev iz starega v nov dom;
- 1982 Goriški vodovodi zgradili črpalnišče vode Lipca, ki lahko črpa do 150 l/s vode;
- 1985 Goriški vodovodi zgradili rezervoar na Fabjanovi parceli;
V Cekovi hiši nova slaščičarna;
Začel izhajati Vipavski glas;
Bajc Tea odprla trgovino s čevlji;
- 1986 V Semenišču dogradili - povezali obe stavbi;
- 1987 Čebelica preuredila prostore (za stanovanja) v Tabru;
Preurejen bencinski servis, pričeli z označevanjem ulic;
Nova maša g. Aleksandra Škapina, pred cerkvijo postavljen 36m visok mlaj;
- 1988 Rušenje Možeteve hiše in zgraditev stanovanjskega bloka;
Otvoritev mehanične delavnice pri mlekarni;
Vojaki začeli odstranjevati asfalt na Titovem trgu (Novi trg);
Kodelja odprl zbiralnico za čiščenje oblek;
- 1991 V prostorih mehanične delavnice so začeli opravljati tehnične preglede;
- 1992 Odprta cvetličarna A&A;
- 1993 Servis Kalc in 1994 tudi trgovina;

Matična statistika za leto 1994 v KS Vipava

V letu 1994 je bilo v KS Vipava zabeleženih:	-	25	rojstev
	-	9	porok
	-	7	smrti

FRANCE MESESNEL /1894-1945/



Nad vhodnimi vrati župnišča v Vipavi je vzdana kot okenska polica oblikovana spominska plošča z napisom: "V tej hiši je preživel svojo mladost umetnostni zgodovinar konservator univ. prof. dr. France Mesesnel".

Ploščo, na kateri so

navedeni še podatki o Mesesnelovem rojstvu in smrti, je 23. septembra 1951 odkrilo slovensko umetnostnozgodovinsko društvo. Izbira Vipave za tako počastitev ni bila slučajna, Mesesnel je ta vipavski trg vzljubil kot svoj rojstni kraj, sicer je bil rojen 25. novembra leta 1894 v furlanskem Červinjanu, kjer je bil oče strojevodja pri železnici. Mesesnelovi so se večkrat selili iz kraja v kraj, mladi France pa je osnovno šolo in gimnazijo obiskoval v Ljubljani. Zgodaj je pokazal nagnenje do slikarstva, obiskoval je v Ljubljani Jakopičevo slikarsko šolo in v letu, ko je maturiral (1913), je svoja prva olja razstavil v Jakopičevem paviljonu; kazala so na nadarjenost mladega Mesesnela. Tudi kasneje, ko je na dunajski univerzi študiral kot glavni predmet umetnostno zgodovino, je hkrati hospitiral na slikarskem oddelku dunajske akademije za upodabljačo umetnost. Prvo svetovno vojno je preživel kot vojak tako, da je mogel študij nadaljevati po vojni, najprej v Zagrebu, nato v Pragi; takrat je bil že trdno odločen, da se slikarstvu odpove in da vidi svoj bodoči poklic v interpretaciji umetnosti, v umetnostni zgodovini in likovni kritiki. Leta 1922 je na praški Karlovi univerzi promoviral z disertacijo o slikarju Janezu Wolfu (ta je bila leta 1987 objavljena v slovenskem prevodu v Zborniku za umetnostno zgodovino). Ko je dobil štipendijo češkoslovaške vlade, je mogel še eno leto ostati v Pragi (1922-1923), potem

se je vrnil v Ljubljano, kjer so za razmeroma dovolj razvito življenje na polju umetnosti in njene zgodovine skrbeli izšolani strokovnjaki kot dr. Francè Stelè, dr. Izidor Cankar in dr. Vojeslav Molè. Tako je bil mladi dr. Mesesnel četrti list štiriperesne deteljice slovenskih umetnostnih zgodovinarjev, skupine, ki je silovito in učinkovito pričela Slovence seznanjati z likovnimi dogajanjem na Slovenskem nekoč in v sodobnosti.

Dr. Mesesnel je postal asistent v seminarju za zgodovino umetnosti, urejal je "Zbornik za umetnostno zgodovino" in bil upravnik zbirk Narodne galerije. Veliko je objavjal: likovno kritiko (na primer članek o Venu Pilonu iz leta 1924), izrazito umetnostnozgodovinske prispevke in gledališke ocene. Leta 1925 je organiziral razstavo slovenskega portreta od 16. stoletja dalje, za razstavo je napisal tudi katalog. Leta 1927 je izgubil svoje delovno mesto na univerzi. Kmalu nato je postal kustos v Muzeju južne Srbije v Skopju, zaposlitev v Makedoniji je pomenila, da je moral prekiniti delo, ki ga je naznanil že s svojo doktorsko disertacijo, s slovensko umetnostno zgodovino.

V makedonske razmere se je kmalu vživel, študiral je makedonsko umetnost starejših dob, spremljal je nastajanje njene moderne podobe, objavjal je študije in poročila, večkrat predaval in sodeloval na mednarodnih kongresih (bizantološki v Atenah - 1930 in v Sofiji-1936), vodil je arheološka izkopavanja (Suvodol, Stobi, Caričin grad). Od leta 1930 je bil tudi honorarni predavatelj na Filozofski fakulteti v Skopju, leta 1933 je postal asistent in leta 1938 je dobil mesto izrednega profesorja. Kljub oddaljenosti pa je sodeloval tudi v slovenskem kulturnem življenju (sodelovanje pri Sodobnosti). Leta 1939 je bil imenovan za spomeniškega konservatorja in banovinskega spomeniškega referenta v Ljubljani. Odločil se je za

povratak domov in kmalu je postal tudi honorarni profesor na ljubljanski univerzi. Po več kot desetletnem premoru je mogel nadaljevati delo, ki si ga je zastavil že v študijskih letih. Že leta 1939 je izšla Mesesnelova monografija "Janez in Jurij Šubic" (ponatis 1977) ter podobno zasnovani pregled o slikarju Petkovšku (1940). V Mesesnelovo delo je kmalu zopet posegla vojna. Italijani so ga po zasedbi Ljubljane za krajši čas zaprli (zaradi dela med primorskimi rojaki), odločil se je za sodelovanje v Osvobodilni fronti in bil zelo aktiven v organizaciji kulturnih delavcev. Septembra leta 1944 je bil zaprt, takrat se je zaradi intervencije svojega nemškega šefa dr. Frodla in profesorja Steleta mogel zateči v grad Bruck pri Lienzu, kjer bi lahko nadaljeval svoje študije. Toda, ko je domobranska policija odkrila dokumente o njegovem sodelovanju s partizanskim gibanjem, je bil znova zaprt v Ljubljani. Tik pred osvoboditvijo Ljubljane je bil na zverinski način ubit skupaj z dr. Vitom

Kraigherjem in drugimi na Turjaku 4. maja 1945.

Z njegovim odhodom "je zazijala vrzel, ki je ni mogoče izpolniti. Povsod v umetnosti, zgodovini in kritiki, v Zavodu za varstvo spomenikov, v galerijah, v umetnostnozgodovinskem seminarju in v društvu, prav povsod pogrešamo celega moža: zgodovinarja, kritika, konservatorja, pedagoga in organizatorja. Povsod tod je srečeval dr. Mesesnel na svoji poti doslednega poštenja obilo težav in vedno zopet tudi zahrbtnih sovražnikov pa vendar nikoli ni krenil z nje stran. In prav zaradi svojega svetlega značaja in velikih sposobnosti je moral nositi - kot je nekdaj zapisal v Groharju - od vseh naših znanstvenikov najtežjo butaro... Dr. France Mesesnel je mislil jasno, čutil z vsem srcem in žrtvoval največ. Ubili so ga, niso pa ga mogli premagati in niso mogli ubiti blestečega zgloda moža, ki je bil do dna pošten kot človek in kot znanstvenik" (Luc Menaše).

Iz knjige Branka Marušiča "Z zlatimi črkami" - življenjske usode in dela velikih primorskih mož, 1987.



Iz naše KS

FINANČNO POROČILO ZA LETO 1994

PRIHODKI:

Presežek prihodkov iz leta 1993	SIT	77.295,85
Prihodki iz proračuna		2.553.411,00
Prihodki od najemnin		182.700,00
Prihodki od obresti		13.353,10
Prihodki občanov za asfalt		265.250,00
Prispevki za razstavo stare opreme		93.000,00
Zavarovalnica Triglav		20.000,00
Petrol-za reklamo		39.500,00
Prispevki obrtnikov in za cvetlična korita		25.860,10

PRIHODKI SKUPAJ:

3.270.370,05

ODHODKI:

Čistilna sredstva	SIT	2.628,70
Pisarniški material		14.607,90
PTT storitve		3.038,00
Vipavski glas-stroški tiska		107.782,50
Delo po pogodbi		77.000,00
Ograja, ogledalo, portal		375.598,00
Razstava stare opreme		386.000,00
Razno (cement, železo, elektr. mat.)		34.231,20
Asfaltiranje		804.645,00
Druge neproizvodne storitve (mladinski servis)		293.277,60
Najemnine		71.288,00
Reklama-Dnevi piva		18.900,00
Amortizacija		7.496,00
Revija OKO		7.000,00
Bančne storitve		5.853,44
Zavarovalne premije		6.596,00
Davki in prispevki od dela po pogodbi		34.793,00
Dotacija gl.dr.sv.Štefan, Rally, HKS		233.000,00
5% davek		13.350,00
ODHODKI SKUPAJ :		2.497.085,34
Razlika med prihodki in odhodki za prenos v naslednje leto	SIT	773.284,71

FINANČNO POROČILO SAMOPRISPEVKA ZA LETO 1994**PRIHODKI:**

Presežek iz leta 1993	SIT	773.072,20
Dotok sredstev v letu 1994		66.091,10
Obresti		127.060,20
SKUPAJ PRIHODKI:		966.223,50

ODHODKI:

Vzdrževanje stare OŠ	SIT	522.405,00
Bančne storitve		230,50
SKUPAJ ODHODKI:		522.635,50
Razlika med prihodki in odhodki za prenos v naslednje leto	SIT	443.588,00
Od tega:		
Nakazilo ITB	SIT	3.046,70
Vezava pri VIPI		290.000,00
Stanje na računu		150.541,30
		443.588,00

IZ DELA SVETA KS VIPAVA

- Zaključena so dela pri vhodu v Tabor - portal in grb grofov Baumkirchner. Pretežni del sredstev je prispevalo ministrstvo za kulturo, ostalo KS Vipava. Pri delu so pomagali tudi prebivalci Tabra. Vsem, ki so sodelovali, se v imenu KS zahvaljujemo.

- 26. decembra 1994 je bila v Vipavi otvoritev in blagoslov cerkvene hiše, ki je pomembna pridobitev za življenje in delo naše župnije in kraja.
- V skladu s sklepom KS Vipava sta postavljeni dve ogledali - v Ulici Vojana Reharja in v Grabrijanovi ulici. Ureditev prehoda čez regionalno cesto (ogledala, razsvetljeni prehodi) je v pristojnosti Republiške uprave za ceste. Kljub našemu prizadevanju tečejo stvari počasi.
- Svet KS Vipava je sprejela sklep o postavitvi luči v ulici Gradnikove brigade. S prebivalci stanovanj je bil sklenjen dogovor, da bodo sami prispevali 50% stroškov, 50% pa KS Vipava. Izbrali smo najugodnejšega ponudnika in upamo, da bodo dela kmalu zaključena. Do velike noči bo osvetljen zvonik cerkve sv. Štefana v Vipavi.
- Svet KS je sodeloval z občino Ajdovščina pri reševanju prostorske stiske oddelka Lavričeve knjižnice v Vipavi, pretekla je najemna pogodba in pretila je ukinitve oddelka. KS je dala na razpolago pritlične prostore stare šole. Sledila je selitev, ki je začasna. Knjižnica se bo selila v I. nadstropje. Občina Ajdovščina je v ta namen nakazala sredstva za sanacijo ene plošče in sanitarij. Del sredstev je nakazala takoj, del pa z rebalansom proračunana za leto 94. Dela izvaja obrtno–gradbeno podjetje Zidar Vipava.
- Na pobudo vodstva Goriških vodovodov smo se člani sveta KS seznanili z njihovo ponudbo o vzdrževanju in oskrbi z vodo za prebivalce občine Vipava.
- KS Vipava je nudila od 1. februarja do 20. marca 95 prostore in telefon novi občini Vipava, ki ima sedaj sedež v prostorih zadružnega doma; telefonska številka OBČINE VIPAVA je 65-131.
- Člani sveta KS Vipava se iskreno zahvaljujemo **MIRJAM GRAOVAC in MILKI PODGORNIK za dolgoletno, predvsem pa vestno delo v KS Vipava.**
- Delo tajnice KS je s 1. marcem 1995 prevzela Martina Naglost, delo računovodkinje pa Magda Mohorčič.

za Vipavski glas zabeležila
Martina Naglost

IZGRADNJA ČISTILNE NAPRAVE V VIPAVI

Podjetje Agroind Vipava 1894 si že vrsto let prizadeva najti ustrezen rešitev za čiščenje tehnoloških odpadnih voda, ki nastajajo v proizvodnji v kleti in mlekarni v Vipavi.

V letih od 1985 do 1990 se je načrtoval projekt, po katerem naj bi tehnološke odplake po predčiščenju spuščali po zbirnem kanalu na čistilno napravo v Ajdovščino. Pokazalo se je, da je projekt nerealen, ker bi bila vrednost izgradnje kanala previsoka in ker čistilna naprava v Ajdovščini ni imela zadostnih kapacitet.

Zato se je na obstoječem objektu predčiščenja poskušalo najti rešitev, ki bi zadovoljila pogojem, pod katerimi se lahko izpušča tehnološke odplake v vodotoke.

V letih 1990-1993 so se načrtovali projekti za izgradnjo rastlinske čistilne naprave. Tudi ta rešitev se je izkazala za nesprejemljivo, ker projekt ni uspel dobiti strokovne garancije za delovanje naprave in zaradi morebitnih stranskih učinkov. Poudariti je potrebno, da je projekt kljub temu imel podporo dveh ministrstev, ki bi finančno podprli izgradnjo v smislu novih razvojnih tehnologij. Žal smo se morali projektu odpovedati, ker nismo našli referenc o izgradnji tako velikih naprav te vrste.

Tako smo bili januarja 94 zopet na začetku, ko smo javno razpisali idejnotehnološki projekt za čiščenje tehnoloških odplak. Odziv na razpis je bil dober, pri izbiri projektanta in

izvajalca so nam strokovno pomagali strokovnjaki iz čistilne naprave Domžale, mag. Olga Burica s sodelavci.

V času od izbire projekta in izvajalca so se pojavile možnosti, ki omogočajo pridobitev ugodnih finančnih sredstev za izgradnjo komunalnih čistilnih naprav. Tu velja omeniti kredit, ki ga razpisuje MOP, nadalje pa še sredstva iz programa PHARE za ekologijo ter sredstva iz medregijskega sodelovanja - CROSS BORDER.

Tako smo v času pridobivanja lokacijske dokumentacije s pobudami sodelovali podjetje Agroind Vipava 1894, Občina Vipava in KS Vipava pod koordinacijo UE Ajdovščina, da razširimo projekt investicije čistilne naprave.

Dogovorili smo se, da se v Vipavi zgradi centralna čistilna naprava za podjetje in kraj Vipavo. Ta odločitev zahteva spremembe pri projektu in pripravi dokumentacije.

Trenutno smo v fazi pridobivanja lokacijske dokumentacije. Izgradnja čistilne naprave bo potekala v tem letu in sicer po naslednjih fazah:

- izgradnja čistilne naprave,
- priklop industrijskih odplak,
- urejanje mestne kanalizacije,
- postopno priključevanje kanalizacijskih odplak na čistilno napravo.

Izgradnja centralne čistilne naprave v Vipavi pomeni kompleksno in tudi racionalno rešitev čiščenja odplak industrije in mesta. Menimo, da bomo na ta način zelo veliko prispevali k čistoči reke Vipave v njenem zgornjem toku in tako prispevali svoj delež k prijaznejšemu in boljšemu okolju.

VODJA RAZVOJNO TEHNIČNE SLUŽBE

Pavel Lavrenčič, ing.str.

RAZISKOVALNI TABOR LJUBLJANSKIH OSNOVNOŠOLCEV V VIPAVI

"... da b' uka žeja me iz tvoj'ga sveta speljala ne bila golj'fiva kača!"

Te besede našega velikega pesnika me spremljajo vsakič, ko se vračam v Vipavo. Vedno se mi zdi lepša, zanimivejša, naravno in zgodovinsko bogatejša, a tudi upornejša, ko gre za spreminjanje njene podobe.

Želim, da tako Vipavo in njene prebivalce spozna čim več drugih ljudi. Kaj lahko sama storim za to? Misel je dala misel, beseda besedo.

Kot ravnateljica ljubljanske osnovne šole bi rada našim učencem in učiteljem pokazala tako Vipavo. Po pogovoru z ravnateljico in učitelji vipavske šole sem sklenila pripraviti raziskovalni tabor. Na taboru bodo sodelovali učenci in učitelji vipavske in naše osnovne šole.

Ker se bliža velikonočni čas, smo se odločili, da bomo obiskali Vipavo v času od tretjega do sedmega aprila. Učenci bodo delali v štirih skupinah: modelarski, likovni, slovenistični in etnološki. Građivo bodo zbirali na terenu pod vodstvom mentorjev in s pomočjo domačinov. Zbrano građivo bodo učenci obdelali in prikazali v pisni nalogi. Pripravili bodo slovarček narečnih besed, izdelali maketo primorske hiše in likovno upodobili vipavske motive. Ob koncu tabora bomo svoje delo predstavili krajanom Vipave.

Vipavski šolarji pa bodo naši gostje v Ljubljani od 18. do 21. aprila. Predstavili jim bomo našo šolo, ki se nahaja v centru mesta. Ob bivanju pri družinah naših učencev bodo spoznali mestno življenje in značilnosti Ljubljane.

Jadranka Trošt

RAZMETANO PODSTREŠJE

Da bi pregnali pomladno lenobnost in našemu kraju povrnili izgubljene moči, smo študentje in dijaki soglasno sprejeli zamisel o **RAZMETANEM PODSTREŠJU**. V Vipavi bomo oblikovali prostor, kjer se bomo srečevali, sproščali svojo energijo in ustvarjanost. Enako si želimo odziva kratkohlačnikov, kot tudi tistih, ki so prve hlače že prerasli in so mogoče celo pripravljeni soustvarjati utrip kraja. Tako se bomo čez teden ukvarjali s čisto vsakdanjimi stvarmi in nudili čas drug drugemu.

VRTEC

IGRALNICA

Prepevali bomo, zlagali pesmice, se igrali družabne igrice, ob lepem vremenu pohajali.

Marjana Kalc, Beti Koren

starost: 3-8 let

URE PRAVLJIC

Poslušali, pripovedovali in uprizarjali bomo pravljice, poleg tega pa bomo plesali, peli, se igrali... Pravljični junaki vas čakajo!

Petra Bratina, Anina Stegič

starost: 3-7 let

MLADI OBLIKOVALCI

Bi radi sprostili svojo energijo v kupu gline, kosu papirja vdihnili življenje, izrezljali žival? Skupaj bomo izrazili svojo domišljijo...

Judita Kete, Klavdija Golob

starost: 4-8 let

NIŽJI RAZREDI OSNOVNE ŠOLE

UPORABNA TEHNIKA

Potrebno je le malo potrpljenja, vztrajnosti in fantazije, da iz preprostega materiala naredimo prečudovite in uporabne stvari (škafle, avtomobilčke...). Pridruži se nam še ti, da bomo skupaj odkrivali spretnosti rok.

Tanja Pičulin

starost: 7-10 let

ZA MLADE GLASBENIKE - VESELE URE FLAVTE

Vesele melodije iz blok-flavte izvabiš,
le malo truda rabiš!

Andreja Jež

starost: 7-10 let

PLESNA DELAVNICA

Vsi otroci od 1. do 3. razreda O ste vabljeni k sodelovanju v plesni delavnici, kjer bomo odkrivali nove možnosti zabave, izražanja in ustvarjalnosti v skupinskih - jazz plesih. V skupinskih jazz plesih bomo našli nov način izražanja in zabave. Ustvarjalnosti ne zatiramo.

Katarina Goričan

starost: 7-9 let

OSNOVNOŠOLCI

KITARA

Če vam je igranje na kitaro neznano, pa bi se želeli spoprijeti z instrumentom, se mi pridružite.

Slavko Božič
starost: 7-15 let

ROČNA DELA

Bi rad komu podaril šal, pulover, ki si ga sam napravil; se postavil s tapiserijo, makramejem? Z dobro voljo je delo lažje.

Renata Sotlar
starost: 7-15 let

ŽIVETI Z NARAVO

Odhajali bomo v bližnjo okolico in si ogledovali znamenitosti, spoznavali rastline in živali ter si naredili HERBARIJ.

Vilma Trošt, Gregor Rehar
starost: 6-15 let

KLAVIRSKÉ TIPKE TUDI VESELO IGRAJO

Morda si kdaj samo od daleč opazoval pianista in morda si tudi sam zaželel sprehoditi po črno-belih tipkah. Izkoristi priložnost in se nauči igranja klavirja.

Martina Vrčon
starost: 7 let in več

LIKOVNA DELAVNICA

Likovna delavnica vabi k spoznavanju in ustvarjanju vseh vrst likovne umetnosti. Mladi umetniki ste dobrodošli.

Nataša Semenič, Mašenka Rodman
starost: 10-15 let

MLADINA

ASTRONOMIJA

Spoznali se bomo z osnovnimi pojmi in pripomočki v astronomiji, orientacijo po nebesnih telesih. Opazovali nebesne pojave in se naučili uporabljati zvezdne karte.

Janez Kalc
starost: 10-17 let

RAČUNALNIŠKA DELAVNICA

Vas je še vedno strah prižgati računalnik? Če bi radi ukrotili to malo zverinico in spoznali nekaj uporabniških programov (Windows, Word, CorelDraw,...), prinesite s seboj dobro voljo.

Samo Rodman, Tomaž Furlan
starost: 11 let in več

MLADINSKE ČVEK DELAVNICE

Spoznavali se bomo in se pogovarjali o aktualnih temah in poskušali pregnati dolgčas v naših glavah in našem kraju.

Kristina Furlan, Katarina Tomažič, Polona Furlan, Jurij Fajdiga
starost: 14-18 let

STAROST NEOMEJENA

LATINŠČINA

Kdor želi spoznati dvatisoč let star jezik rimskega imperija, je dobrodošel.

Mirjam Goričan
starost: 15-99 let

PRIJATELJI AEROBIKE !

Gibanje dobro dene duši in telesu. V ritmu plesne glasbe nam bo prijetno.

PRIDI, NE BO TI ŽAL

p.s.: S seboj prinesi športno obleko in DOBRO VOLJO!

Vilma Trošt

starost: NEOMEJENA

GORE IN HRIBI VABIJO

vse, ki radi živijo z naravo in uživajo v njeni lepoti. Kdor se želi udeležiti izleta in aktivno preživeti sobotno popoldne, naj se nam pridruži.

Marija Čipič, Katarina Babič, Štefan Rehar, Samo Rodman

starost: NEOMEJENA

GLEDALIŠKO IZRAŽANJE

Kako napisati scenarij in postaviti igro na oder četudi nimaš izkušenj? Učili se bomo skupaj.

Mateja Ceket

starost: 12 let in več

URNIK RAZMETANEGA PODSTREŠJA

	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB
9 - 10			Pravljice*	Oblikovanje *		
10 - 11	Latinščin a		Igralnica*	Oblikovanje *		
13 - 15	Klavir					Aerobika
14.30 - 15.30						Mlad. delavnica Likov. delavnica
15 - 16						Flavta
16 - 17		Pravljice *		Oblikovanje *	Ročna dela/ Kitara	Gled. izražanje
17 - 18		Igralnica *		Oblikovanje *	Upo. tehnika/Ples	Rač. delavnica
19.30 - 20.30					Astronomija	

*te dejavnosti potekajo izmenoma en teden dopoldan, en teden popoldan (srečamo se v torek 7.3. popoldne, nato v sredo 15.3. dopoldne itd.)

Vsako 1. soboto v mesecu je izlet na okoliške vrhove in izdelovanje herbarija (za tiste, ki jih to zanima). V primeru slabega vremena poteka RAZMETANO PODSTREŠJE po danem urniku.

RAZMETANO PODSTREŠJE bo potekalo do nadaljnjega v prostorih cerkvenega doma v Vipavi in sicer do 21. maja; vrtec pa do 1. junija in jeseni od 2. oktobra dalje.

S seboj **obvezno** prinesite COPATE in DOBRO VOLJO.

Dodatne informacije dobite vsako sredo od 16.00 do 18.00 v prostorih KS Vipava
tel.(065) 65-038.

V januarju nas je presenetila in razvedrila 2. številka glasila Planinskega društva Vipava **Tura**. Marljivim in prizadevnim članom, ki so glasilo pripravili, iskreno čestitamo in jim želimo veliko uspehov pri izdaji prihodnje številke.

Istočasno pa čestitamo tudi mladim Skavtom, ki so na naše domove poslali v decembru 1994 prvo številko glasila **Mavrične kapljice**. Naj jim ne usahne pogum in ne zmanjka časa za nadaljevanje in vztrajanje na tej poti.

Velikokrat slišimo kritike na račun mladine v Vipavi, kljub temu pa z veseljem ugotavljamo, da se naši mladi trudijo in ustvarjajo lepa in pozitivna dela. Sem spadajo prav gotovo njihova glasila, igre, učenje narodnih plesov, pevski nastopi, planinska in gasilska dejavnost in še bi lahko naštevali.

Vsem, ki se trudite za dobro med nami, iskrena hvala.

ČESTITKA

Mlademu vipavskemu doktorju znanosti Gašperju Marcu iskreno čestitamo za opravljeno doktorsko disertacijo iz farmacije: **NAČRTOVANJE IN SINTEZA RIGIDNIH ANALOGOVI MURAMIL DIPEPTIDA**, ki jo je uspešno zagovarjal 5. januarja 1995. Doseženo znanje naj s pridom uporablja za dobro nas vseh.

Uredniški odbor VG

SRCE TURISTIČNEGA MESTA BO LANTHIERIJEVA GRAŠČINA

DELO, 18.11.1994, Slavica Crnea

Občani občine Vipava že nekaj časa sledimo razpravam o koristni uporabi Lanthierijeve graščine, ki prihajajo iz različnih smeri. V našem glasilu Vipavski glas smo o tem brali mnenja dr. Bogomirja Kovača in Zavoda za družbeno planiranje občine Ajdovščina. Prebivalci Vipave smo bili preko Krajevne skupnosti zaproseni za anketo in se preko nje že zbirajo različna mnenja in predlogi o bodoči namembnosti graščine sredi trga. Prav gotovo pa je projekt obnove gradu že sedaj vključen v program razvoja občine Vipava, ki jo zopet ustanavljamo po petintridesetih letih.

Odločno odklanjam kot občan bodoče občine Vipava trditev g. Zavadlava kot predsednika Turističnega društva Vipava, ki preko nekega konzorcija že vnaprej odloča, da bo srce turističnega mesta Lanthierijeva graščina. O tem, kje in kakšno srce bo imela bodoča vipavska občina, ne bi smel odločati posameznik, društvo ali konzorcij, še posebej ne nekdo, ki živi in dela v drugi občini.

Vsaka vsiljena odločitev posameznika ali skupine je poniževanje legitimnih institucij in kratenje njihovega demokratičnega odločanja. Določati nekaj vnaprej v ozkih krogih je samohvalno in nedopustno.

Sam dvomim o poštenosti velikih ambicij g. Zavadlava, ko trdi, da "karkoli bo v Lanthierijevi graščini narejeno, ne sme biti parcialno, temveč oblikovano kot celota". Pozablja pa, da je delček te celote tudi turistični biser Podskala pod njegovo taktirko že kar nekaj let mrtev in zapuščen tudi na višku poletne sezone. Ob tem se sprašujem, kako naj turistični menedžer upravlja s celotno graščino oziroma dela velikopotezne načrte, ko ni znal upravljati z objektom, katerega turistični sloves sega v prejšnje stoletje.

Vipavska občina ima že turistično ponudbo, ki jo je g. Zavadlav pri svojem turističnem poduku Vipavcem zamolčal. Ponudba vztrajno raste z odpiranjem turističnih kmetij, z odpiranjem Hrama v Kleti, z odpiranjem domačih gostiln in trgovin, s pojavom osmic, s turistično urejenim zemonskim gradom, z razstavami, Kletjo in umetnostno bogatimi sakralnimi objekti. Ob tem ne smemo pozabiti, da je že sama Vipava s svojimi portali, vodnimi izviri in mostovi vredna pozornosti tudi strokovnjaka, ne samo turista.

Sprašujem se tudi, kakšno turistično ponudbo nam ponuja g. Zavadlav v Lanthierijevem gradu? Je morda to varianta D, ki jo je g.dr. Bogomir Kovač v rokavicah ponudil Vipavcem v "Projektu palače Lanthieri", opisanem v VG št. 28? Tam je zapisal, da je igralniška dejavnost ena najbolj atraktivnih in donosnih dejavnosti v turizmu, torej atraktivnost superprofitov, atraktivnost milijonarjev v podobi lastnikov igralnice, atraktivnost za nekaj izbrancev, ki bodo dobili donosno zaposlitev in atraktivnost uspešnega pranja denarja. In kaj bomo od vseh teh atraktivnosti Vipavci imeli? Spoznali bomo, da je od hazarda lažje živeti kot od kmetijstva, poštenega dela in znanja. Seznanili se bomo od blizu s spremljevalcema tovrstne dejavnosti mamilaštvom in prostitucijo.

Vse te atraktivnosti vodijo v razpad družin in v razvrat, ki jo povzročajo alkohol, mamila, lenoba in zasvojenost vseh vrst. Bomo res utopili svojo demokracijo in etiko v umazanem denarju?

Čemu tako hitimo v spremembo namembnosti Lanthierijeve graščine, saj se vendar do jutri ne bo podrla.

O tem, KAKŠNO SRCE IN DUŠO BO IMELA BODOČA VIPAVSKA OBČINA V LANTHIERIJEVEM GRADU, MORA ODLOČATI VIPAVSKI OBČAN!

Janko Rodman

ZEMLJA NAM JE MATI

Letošnje leto je evropsko leto varstva narave, 22. aprila pa praznujemo Dan Zemlje. Ob tem si lahko vsak izmed nas postavi vprašanje, kako jo varuje. Kako vsi skupaj varujemo naše reke, polja, gozdove, kaj delamo z vodo, zrakom in zemljo? Naše okolje je vse preveč onesnaženo. Začeti je treba spreminjati naš odnos do okolja in narave, vsak najprej pri sebi doma, potem v vrtcih, šolah, tovarnah in pisarnah, gozdovih in poljih. Če en sam cigaretni ogorek vržemo tja, kamor spada, napravimo dobro delo sebi in okolju. Indijanci so znani po tem, da so naravo izredno doživljali in jo visoko spoštovali. Še danes je njihov odnos do narave slaba vest razvitemu svetu.

Abraham Lincoln je leta 1854 predložil Indijancem, da bi kupil njihovo zemljo, njim pa je obljubil rezervate, kjer bi bili preskrbljeni in zaščiteni, kot da bi bil predsednik ZDA njihov oče. Na to ponudbo je indijanski poglavar Seattle odgovoril "velikemu belemu poglavarju":

"Kako bi bilo mogoče prodati ali kupiti nebo ali zemljino toploto? Kaj takega je nam popolnoma tuje: mi nismo lastniki svežine zraka in bistrine voda, da bi lahko kupčevali z njimi. Beli človek pa se do zemlje, svoje matere, in do svojega brata-neba obnaša, kot bi to bile stvari, ki jih lahko kupiš, ukradeš ali prodaš kakor živino ali nakit.

Vsak delček te zemlje, vsaka borova iglica, vsako zrno peska v rečni plitvini, vsaka meglica v gozdni temi so mojemu ljudstvu sveti. Dišeče trave so nam sestre; jelen, žrebec, veliki orel so nam bratje. Kamniti vrhovi, sočni pašniki, toplo ponijevo telo in človek - vsi so delci iste družine. Sijoča voda naših brzic in rek ni samo voda - to je kri naših prednikov, zato nam je sveta. In če bi kupili našo zemljo, morate to povedati tudi svojim otrokom. Reke tešijo našo žejo, nosijo naše kanuje, hranijo naše otroke. Zato poučite svoje otroke, da tudi reke sodijo tako v našo kot tudi v vašo družino. Zato smo jim dolžni vračati njihovo dobroto.



Dovolj zgovoren simbol letošnje akcije – Leta varstva narave – je strgan zelen list, ki je spet s sponko.

Vemo, da beli človek to stežka razume: njemu je zemlja povsod enaka. Tujec je, ki pride ponoči in ji vzame, kar potrebuje. Kakor bi mu bila sovražnik, jo oropa vsega, potem odide dalje in pusti za seboj puščavo. Za Indijanca pa so sokovi drevja prežeti s spomini na naše prednike, ki jim je zemlja bila mati. Vaši mrtvi odhajajo med zvezde, pozabljajo na zemljo, ki jim je dala življenje. Morali boste povedati svojim otrokom, da je ta zemlja bogata z življenjem naših prednikov in da hodijo po pepelu naših dedov. Kar se zgodi zemlji, to doleti tudi njene otroke.

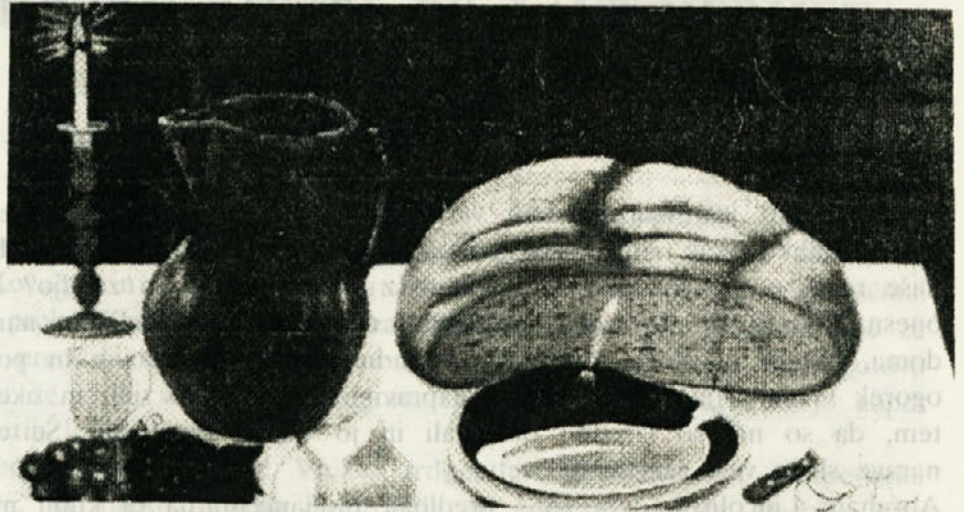
Če vam prodamo svojo zemljo, mislite na to, kako dragocen nam je tudi zrak. Veter je mojemu dedu daroval prvi vdih in sprejel bo njegov zadnji izdih. Na tej naši zemlji bo tudi beli človek vdihaval veter z dišavami poljskega cvetja.

Ne vem, naš način življenja se razločuje od vašega. Od pogleda na vaša mesta rdečega človeka zabole oči - morda zato, ker je divji in ne razume stvari. Vaš ropot žali naša ušesa. V vaših mestih ni mirnega kotička. Kaj velja življenje, če ne moreš prisluhniti odpiranju listja spomladi, kriku kozoroga, nočnim preprirom žab in mehkim zvokom vetra, ki se igra po vodni

površini, osvežen z opoldanskim dežjem in dišečo borovino?

Beli človek pa, kot da ne zaznava zraka, ki ga vdihava - kot kdo, ki dolgo umira in je imun na smrad. Če vam prodamo zemljo, ne pozabite nikoli, kako dragocen je zrak, saj od njega živi vse in vse ga vdihava.

In še en pogoj postavljamo: beli človek bo moral tudi z živalmi tega kraja ravnati kot s svojimi brati. V prerijah sem videl na tisoče bizonov, ki jih je beli človek postrelil kar s svojega drvečega "ognjenega konja", kot da je to več vredno od živega bizona; mi ga ubijemo edino takrat, ko naj nam pomaga preživeti. Kaj bi človek brez živali? Če bi jih iztrebili, bi tudi človek



umrl od velike osamljenosti duha - usoda živali kaj kmalu doleti tudi ljudi, vse v svetu je povezano.

Ne razumem, čemu ubijajo toliko bizonov. Čemu krotijo divje konje? Zakaj je v globini gozdov toliko človekovega smradu? Zakaj je pogled na zelene hribe raztrgan z žicami, ki govorijo? Kje je orel? Odletel je. Konec je pravega življenja, začenja se boj za obstanek.

Vse je povezano: ni si človek izmislil tkanja, ki mu pravimo življenje - človek je samo drobno vlakno v njem, in če ne bo ravnal z njim kot prijatelj s prijateljem, bo skupaj z njim uničil tudi sebe."

Usoda tega plemena in te zemlje je znana. Nekaj pa je le ostalo v spomin na to pismo indijanskega poglavarja. Po njem se danes imenuje mesto Seattle v državi Washington. Obkroženo je z vodami, leži sredi zaščitениh gozdov in planin v tako lepem okolju, da mu

je težko najti tekmeča. A UNEP (program OZN za človekovo okolje) vsako leto na svetovni dan varstva okolja (5. junija) razpošlje to pismo - kot pozdrav in opomin - narodom po vsem svetu.



Kulturni dogodki

PRIPRAVA NA MIKLAVŽA

Narava se je že odevala v rumenordeče barve in december se je hitro približeval, z njim pa tudi vsa praznovanja in seveda prihod sv. Miklavža.

Ker smo prejšnje leto videli, da je bil odziv in zanimanje za naše miklavževanje veliko, smo sklenili, da tudi letos pripravimo kaj podobnega. Od nekod smo zbrskali nekaj strani dolg scenarij kratke otroške igrice s primerno tematiko. Prvi korak je bila avdicija in iskanje najboljših kandidatov za posamezne vloge. Razen majhnega zapleta okrog peklenščka so dekleta in fantje navdušeno poprijeli za svoje angelčke, Mihce, Maje, sv. Miklavža...

Ta preprosta, pa vendar prisrčna zgodbica nas je spremljala skozi dober mesec vaj, ob piljenju besedila, animacije, pa tja do tehničnih improvizacij.

Premiero je igrica doživela v vipavskem župnišču, na miklavževanju. Polna dvorana malih, nadobudnih glavic jo je navdušeno sprejela. Igralci pa so pokazali pohvale vredne sposobnosti dobrega nastopa in s tem pripomogli k prijetnejšemu vzdušju ob prihodu sv. Miklavža, ki je za naše malčke prav gotovo eden najbolj atraktivnih doživetij.

Prav zato se moramo truditi za ohranjanje tega čudovitega običaja.

Nataša Nabergoj

MESTO ARBELA

Na škofijski gimnaziji v Vipavi je že vrsto let navada, da ob božičnem času dijaki pripravijo večer, imenovan božičnica, ki je obogaten s skrivnostjo Kristusovega prihoda.

V minulem adventnem času smo se tako 1. in 3. letnik, ki smo zadolženi za oblikovanje te božičnice, trudili, da bi kar najbolje dodelali naš program. Ker sam božič navadno praznujemo vsak na svojem domu, v krogu družine, smo imeli božičnico 22. decembra. Zbrali smo se ob 17h in najprej so se predstavniki vseh štirih letnikov pomerili v kvizu, ki ga je sestavil 1. letnik. Po napornem preizkusu znanja so najboljšim podelili nagrade, nato pa je sledila glavna točka večera, dramska igra Alojza Rebule z naslovom Mesto Arbela. Uprizorili smo jo učenci 3. letnika s pomočjo profesorice slovenskega jezika Bojane Kompara. Vsebina igre zaobseže dogajanje v sodobnem, sicer uglednem mestu, katerega prebivalstvo nosi podobo mnogih človeški slabosti, v tej bedi jih obišče Tujec... Lik Tujca ponazarja prihod Odrešenika, kneza miru, ki oznanja blago vest ljudstvu. Arbela ga ne sprejme in tako pisatelj Rebula zaključi svoje delo z besedami: "V nekem smislu Ga torej sploh ni bilo." Našo premiero so profesorji in dijaki nagradili z bučnim ploskanjem. Srečanje smo zaključili ob jaslicah z nekaj duhovnimi mislimi ter pesmijo na ustnicah in v srcu.

Dramsko igro Mesto Arbela smo kasneje uprizorili še dvakrat: 5. januarja za starše dijakov škofijske gimnazije, v nedeljo 8. januarja pa za ostale prebivalce Vipavske dekanije. Ti so popolnoma napolnili gimnazijsko obednico in sodeč po aplavzu, jim je bila naša igra zelo všeč. Tako smo svoje delo izven gimnazijskega programa predstavili tudi drugim in jim obogatili ta nedeljski večer.

Petra Bajec

PREDSTAVITEV KASETE OTROŠKEGA ZBORA ŽUPNIJE VIPAVA

V prejšnji številki VG smo lahko zasledili poročilo o dogodku, ki je prijetno popestril dogajanje v Vipavi. To je bila izdaja kasete božičnih pesmi vipavskega skladatelja Ivana Ščeka – Štefana Kovača "Slava večnemu v višavi, ki se je rodil za nas". Posnel jo je otroški zbor župnije sv. Štefan iz Vipave, ki mu je dirigiral Matjaž Šček.



Širšemu občinstvu je bila kaseta predstavljena v nedeljo, 22. januarja, v vipavski župnijski cerkvi. Poleg otroškega zbora je

bil kot gost med nastopajočimi tudi mešani pevski zbor Tabor iz Trsta. Predstavitve se je začela ob 16h, z uvodnimi besedami povezovalcev programa, dr. Jurija Bizjaka in Tonija Hrovatina, nadomestila sta odsotnega Jerneja Kuntnerja, ki z umetniško besedo povezuje pesmi, posnete na kaseti. Na začetku je MPZ Tabor pod vodstvom Matjaža Ščeka zapel štiri božične pesmi Štefana Kovača. Sledila je predstavitev osmih otroških pesmi, posnetih na kaseti, ki jih je ob spremljavi orkestra in orgel, za katerimi je bila Alenka Šček-Lorenz, zapel otroški zbor. Zadnji pesmi 'Dete rajsko' sta se pridružila še MPZ župnije sv. Štefan in MPZ Tabor. Napolnili so prostor pred daritvenim oltarjem in skupaj zapeli prelepo božično melodijo. Poslušalci so predstavitev nagradili s ploskanjem in z zadnjo pesmijo se je uradni program končal. Nastopajoči ter sponzorji, ki so finančno podprli kaseto, so bili nato vabljeni na okusen prigrizek, ki so ga pripravile pridne vipavske gospodinje. V cerkvenem domu se je v prijetnem vzdušju še dolgo prepevalo in praznovalo izid nove kasete.

Petra Bajec

KULTURNI PRAZNIK V VIPAVI

8. februar - Prešernov dan - je slovenski kulturni praznik. Praznujemo ga od leta 1945 kot kulturni praznik slovenskega naroda. Po razglasitvi slovenske samostojnosti je ta praznik še bolj utemeljen, saj je Prešernova Zdravljica od 29. marca 1990 slovenska državna himna. Z Zdravljico smo povezani preko skladatelja Stanka Premrla iz Podnanosa, ki je pesem uglasil. Prve note je napisal na Lozicah.

Kulturni praznik smo v Vipavi obeležili 8. februarja ob 20 uri v kinodvorani. Na začetku je prisotne pozdravil novi vipavski župan Ivan Princes, ki je v svojem govoru podal misli o pomembnosti kulture. V program smo vključili tudi osnovnošolce, dijake škofijske gimnazije ter mladinski pevski zbor OŠ Vipava in mešani pevski zbor iz Podnanosa. Program je popestrila na novo ustanovljena folklorna skupina Vipava z izvedbo slovenskih plesov v narodnih nošah. Zadnjo vipavsko folklorno skupino smo na istem odru videli leta 1961, zato se tovrstne kulturne ponudbe še posebej veselimo.

Ljudje so se vabilu odzvali in po aplavzu sodeč navdušeno spremljali program in zadovoljni odšli domov.

M.R.

PRVI NASTOP FOLKLORNE SKUPINE VIPAVA

Predlog, da bi nastopili na proslavi v počastitev kulturnega praznika v Vipavi, so člani skupine sprejeli z velikim navdušenjem in željo, da bi to tudi uresničili. Seveda je bilo potrebno najprej pripraviti splet plesov, ki jih že znamo plesati in ki večini plesalcev niso povzročali prevelikih problemov. Odločili smo se za tiste ljudske plesе, ki so značilni za osrednjo Slovenijo, pa tudi Vipavcem so dokaj blizu.

Nastop smo začeli s štrenami, nadaljevali z vsem znanim kmečkim valčkom na melodijo Ob bistrem potočku je mlin, sledil je zibenšrit oz. bolj razumljivo sedemkorak, splet pa smo zaključili z enostavno obliko štajeriša.

Večji problem kot to, kaj bomo plesali, je predstavljalo vprašanje, kaj bomo oblekli za nastop. Vedeli smo za nekaj ženskih vipavskih noš, vendar teh oblek ni bilo dovolj za vse plesalke. Zato smo si nekaj oblek sposodili pri Folklornem društvu Kres iz Novega mesta. Dekleta so bila tako oblečena. Kaj pa fantje? Vipavske noše še nimamo, zato sem jim predlagala, naj doma pobrskajo za temnimi hlačami, belimi srajcami in temnimi brezrokavniki. Končni izgled vseh sodelujočih na odru je bil kar presenetljivo dober, kljub skromnim sredstvom in improvizaciji. Poseben poudarek nošam so dali tudi posebej za naš nastop pripravljeni nageljni, za kar se Alenki iskreno zahvaljujemo.

Seveda se po prvem nastopu takoj postavi vprašanje, kako pa naprej. Kdaj bo naslednji nastop? Pa daljši mora biti, pravijo tako plesalci kot tudi marsikateri gledalec, s katerim smo se pogovarjali po nastopu.

Naša tiha želja, ki smo jo postavili tudi v letošnji program društva, je celovečerni nastop skupine v jesenskem času. Da pa bi nam to uspelo, nas čaka še precej trdega dela. Predvsem bi morali do nastopa obleči vse člane v vipavsko nošo, za kar pa društvo v tem trenutku nima potrebnih sredstev. Zato že sedaj prosimo vse tiste, ki tako ali drugače odločajo o pomoči raznim društvom, da tudi na folklorno društvo pomislijo z naklonjenostjo in nam omogočijo izpeljavo našega programa in s tem tudi nadaljnje delo našega društva.

Na koncu tega članka bi se rada še enkrat zahvalila vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali ob nastopu, in povabila vse, ki vas zanima naše delo, da nas obiščete. Vaje imamo vsako soboto med 16.30 in 18.30 v Lanthierijevem dvorcu v Vipavi.

Vljudno vabljeni.

Judita Podgornik, prof.zgod.



Za dom in družino

OSNOVNOŠOLČKI MED POČITNICAMI

Med zimskimi počitnicami (od 19.2. do 26.2.) je vipavska mladinska skupina že drugo leto zapored organizirala varstvo otrok od prvega do četrtega razreda. Od tega projekta pa do njegove uresničitve nas je spremljala težnja čimbolj ustvarjalno zaposliti otroke, da ne bi večjega dela počitnic pasivno presedeli pred televizorjem, obenem pa razbremeniti starše skrbi, kaj počne njihov osnovnošolček, medtem ko so oni na delovnem mestu. Prejšnje leto

so bili starši in otroci nad tem zelo navdušeni in tako smo se odločili, da poskusimo tudi letos skupaj preživeti počitniške dni.

Srečevali smo se od ponedeljka do petka (razen srede) od 7h pa do 15h. Malico so si otroci sami prinesli, na kosilo pa so odšli vsak na svoj dom, oziroma so bili v vipavski "Topli malici". Nekaj korenjakov je že v ponedeljek navsezgodaj čakalo pred vrati cerkvenega doma, da morda ne bi zamudili česa zanimivega. Tiste malo bolj zaspane smo počakali do 8h, ko se je začel program. Ponavadi se nas je do te ure zbralo okrog dvajset. Prvi dan dopoldne smo se pogovarjali o higieni, kako obvežemo rano, kaj storimo, če se opečemo ipd. Pred malico smo še zapeli našo lanskoletno himno *Jezus je pot, resnica in življenje* ter se naučili nekaj novih pesmic, po malici pa smo izkoristili čudovito vreme in odšli na igrišče. V igri nam je čas hitro minil in ob 15h smo se morali posloviti. Naslednji dan smo preživeli v plesu, šivanju, v pogovoru o dinozavrih in mikroskopih, popoldne pa smo z žitaricami in lepilom oblikovali motive na vizitkah, da bi jih otroci podarili svojim staršem. V sredo smo počivali, in si nabrali moči za četrtek, ko smo izdelovali zanimive pustne maske, veliko prepevali in se zaradi slabega vremena kratkočasili z družabnimi igrami. Zadnji dan, v petek, smo že navsezgodaj poslušali pravljico pogumnega gusarja Berta, ki so jo otroci z barvnimi svinčniki prenesli na papir. Tako smo z izdelki okrasili velik zid in polepšali naš prostor. Tudi kuhali smo! Pravzaprav smo zamesili maso za kokosove kroglice, ki so, preden so bile oblikovane, že obtičale v naših želodčkih. Zadnje urice smo prepevali in tekmovali v raznih igrah, čisto na koncu pa ob spremljavi kitare zapeli *Ko si srečen...* Lepo je bilo videti vesele otroške obraze, ki so odhajali, saj otrok veselja ne zna prikriti in je njegovo veselje pristno. Prav gotovo nas bo na te dni še dolgo vezal lep spomin.

Ob tej priložnosti bi se radi zahvalili g. dekanu Francu Pivku za prostore cerkvenega doma, ki nam jih je nudil, in vsem staršem, da so nam zaupali v varstvo svoje otroke.

Otroci, prihodnje leto pa spet nasvidenje!

Petra Bajec, mladinska skupina

TRENUTEK IZ STARIH ČASOV

Tudi danes so taki časi, da nekateri kar težko "štukajo" začetek meseca s koncem. Zato smo velikokrat malodušni in preveč črnogledi. Ko bomo prečitali življenjsko pripoved pok. tete Naglostove iz Vipave, bomo takoj boljše volje.

Tete Naglostove s hriba (Grabrijanova ulica) se večina Vipavcev še spominja. Leta 1985 je v mesecu decembru praznovala svoj 90. rojstni dan. Ob tej priliki je svoje spomine pripovedovala Dori Seljakovi in Magdi Rodmanovi, ki jih je takrat tudi zapisala. Po srečnem naključju je pripoved ostala zapisana in jo objavljamo v Vipavskem glasu ob 100. obletnici rojstva tete Rozalije Naglostove, rojene Kovšca. Ob svojem 90. rojstnem dnevu nam je tako pripovedovala o njeni poti skozi življenje:

»Rodila sem se 7.12.1895 v vasi Gozd pri Colu nad Ajdovščino. V družini nas je bilo



Starši pok. tete Rozalije roj. Kovšca iz Gozda

14 otrok. Jaz sem bila peta po vrsti. Oče je bil kmet in gozdar z volovsko vprego.

Takrat še ni bilo konjev. Mama je bila doma gospodinja in je delala prave čudeže, da nas je nasitila. V šolo sem hodila peš dvakrat tedensko na Col. Tam je bila štirirazrednica in sicer v enem razredu. Pouk je bil dopoldan in popoldan, kombinirano po dva razreda skupaj. Vse otroke je učil le en učitelj. V prvem razredu smo pisali na tablice s kredo, v drugem pa smo imeli že svinčnike in en zvezek. V tretjem in četrtem razredu smo imeli že peresnike in črnilo. Učili so nas pisati in brati po slovensko. Obvezno smo morali na pamet znati cesarsko pesem, ker je bilo v času Avstrije.

Ko mi je bilo 15 let, mi je mama posodila svoje velike čizme, s katerimi sem odšla od hiše v svet služiti. Prvo služenje je bilo v Vipavi pri učitelju Antonu Skalarju. Od tu dalje me je življenjska pot zanesla na Planino služiti k nekemu velikemu kmetu. Spominjam se, da sem v enem mesecu zaslužila osem goldinarjev, kar je bilo takrat toliko vredno, da sem lahko kupila eno poceni obleko. S Planine sem odšla služiti v vipavsko župnišče. Takrat je bil za dekana gospod Lavrič. Tu sem tri leta opravljala

dva kosa zemlje. Tako sem bila prepričana, da me tuja vrata ne bodo več po glavi udarjala. V zakonu so se nama rodili štirje



Trenutek počitka v dolgem življenju tete Naglostove

otroci. Da bi preživel iz lastne zemlje ni bilo mogoče. Zato sva oba z možem iskala še priložnostna dela za malo plačila. Tako sem za dodaten zaslužek hodila k sosedovim Škrlovim, ki so bili večji kmetje, nabirati steljo v "guro". Steljo je bilo treba nagrabiti na velik kup, jo spraviti na veliko rjuho in rjuho zavezati. Veliko culo stelje sem nato spravila na glavo in jo peš nesla do hleva pri Škrlovih. Za rjuho stelje so mi plačali tri lire. Ko sem hodila žehtat po hišah, sem za cel dan takega dela prejela pet lir, za kar sem lahko kupila liter petroleja, da smo v temi imeli svetlobo v hiši. Spominjam se, da smo hoteli zaklati prašiča, pa ni bilo pod streho niti lire za klavca. To situacijo sem potožila sosedu Micki Kudrovi. Takoj mi je povedala, da v gostilni iščejo žensko za pomivanje posode, morda bo tam kaj zaslužka. Vsa srečna sem sprejela to delo, vendar sem imela kmalu smolo. Urezala sem se v prst in sem z zavitim prstom umivala posodo, prst pa je pod povojem krvavel in tako se je voda obarvala. Zato so mi delo odpovedali in je prišla druga ženska pomivat, jaz pa sem bila ob zaslužek.

Pod Italijo je bil nek predpis, ki nam je malo pomagal. Določal je, da se moramo sami preživljati pol leta od tistega, kar smo doma pridelali, za drugo polovico leta



Rozalija v mladih letih

razna gospodinjstva dela. V tem času sem spoznala svojega moža in se leta 1919 poročila z Antonom Naglostom na majhno kmetijo v hišo blizu župnišča. Bila sem vesela, ker je imel mož majhno hišico in

pa smo dobili državno podporo, da smo laže preživel.

Najhujša lakota je bila v prvi svetovni vojni. Takrat so nam vojaki pojedli vse, kar so videli in je bilo užitno. Spominjam se, da so jedli surovo meso pravkar ubite živali. Čez noč smo ostali brez živine in brez hrane. Krompirjeva polenta se je kuhala v velikem kotlu zjutraj in zvečer. Mesa skoraj nismo poznali. Le domače svinjine je bilo nekaj, pa še ta se je "užautala", ker smo jo tako "šparali".

Iz prašičjih kosti ali iz kosti od pršuta smo kuhali juho za božične in velikonočne praznike. Opoldan je bila le mineštra, pa tudi sam krompir v oblicah ali v srajčki, da smo ga lupili. Ob nedeljah pa je bil na mizi že olupljen.

Moram pa povedati še nekaj o ljudeh v mojih otroških in mladih letih. Kljub temu, da niso nič imeli, so bili zelo dobri drug z drugim. Domovi so bili odprti za vsako

potrebo soseda. Vse smo posojali drug drugemu, kar smo imeli. Tistega, ki je šel v dolino v Ajdovščino ali na Col po raznih opravkih, smo vsega oblekli. Posodilo se mu je čevlje, srajco, jopič, ker je moral biti lepo oblečen. Tako ga je vas oblekla od glave do pete in vsak mu je dal, kar je imel najboljšega. Celo metle smo si izposojali. Vas je bila kot eden. Med nami ni bilo ograj ne zidov in ne zaklenjenih vrat.

Tako je bilo moje življenje. Nikoli si nisem mislila, da bom tako dolgo živela. Veliko se je spremenilo do današnjih dni, spremenili so se časi, a še bolj so se spremenili ljudje.«

Tako je zaključila svojo pripoved teta Naglostova tri leta pred smrtjo. Primerjava z današnjim časom skoraj ni možna, lahko pa se ob njeni pripovedi zamislimo in se tudi kaj naučimo.

Magda Rodman

NAŠI LJUDJE PO SVETU

Življenjska pot je našo Vipavko Valerijo Sola, (roj. Bukovič), rojeno leta 1919 pri Seljakovih, Vojkova ul., peljala v svet. Gospa Valerija je Vipavo zapustila leta 1934, ko se je zaposlila kot služkinja v Trstu. Leta 1949 se je poročila v Italiji in tam ostala. Sedaj živi v Piemontu blizu Torina. Njeni domači so ji poslali Vipavski glas, ki jo je osamljeno v tujini zelo razveselil. Takoj je sledil dolg telefonski pogovor in prisrčna zahvala za vesti iz domače Vipave. Seveda je v pogovoru izrazila željo, da bi ji še pošiljali naš list.

Gospe Valeriji se lepo zahvaljujemo za denarno podporo in jo prisrčno pozdravljamo.

Magda Rodman

ČESTITKE OB VISOKEM ŽIVLJENJSKEM JUBILEJU

V letošnjem letu sta dočkala 90. rojstni dan Ana Koradin z Gradišča pri Vipavi in Anton Vrčon iz Vipave.

Za njima stopajo letos v 90. leto še Milka Trlikar, Pavla Mikuž, Marija Čermelj in Alojz Rehar.

Ob tem visokem življenjskem jubileju vsem imenovanim iskreno čestitamo in voščimo še veliko zdravja in zadovoljstva.

Uredniški odbor

ISKRICE

Pravica postane stvarnost šele takrat, ko jo uporabljamo z ljubeznijo, ne pa s sovraštvom.

*

Kdor danes zaseje misel, bo jutri žel dejanje, pojutrišnjem navado, potem značaj in nazadnje usodo.

*

Pravi okus vode spoznamo šele v puščavi.

*

Kdor čaka brez neha in v obupu živi, prerano nazadnje mu sreča zaspi.

*

Človekova vrednost ni v tem, da zna in razume, ampak v tem, da ljubi.

*

V luži se veliko grdega zarodi, še več hudega v srcu lenega človeka.

*

Najhujši greh zoper soljudi ni to, da jih sovražimo, temveč da smo do njih brezbrizni.

*

Od hudobnih besed, ki smo jih raje požrli, kot da bi jih izrekli, si še nihče ni pokvaril želodca.

*

Če iščeš resnico, stopaš sam. Pot je preozka za družbo. Kdo lahko prenese takšno samoto?

SREČA JE V VAS SAMIH

Ali ste že kdaj pomislili, da ne obstajajo samo strupi za telo, ampak tudi za dušo? In ti so prav tako hudi, le da njihove učinke vidimo kasneje. Vsaka slaba misel, skrb, bojazen, žalost ali tuhtanje, vse to nas tlači k tlom, naše notranje življenje hira in propada. Povejte odkrito: ali niste tudi vi včasih pesimistični, nergači, nezadovoljni, črnogledi, boječi? Se pomilujete in z zavistjo gledate na tiste, ki jim je usoda bolj naklonjena kot vam, in tarnate nad svojim položajem? Verjemite, veliko preveč se ukvarjate s tistim, česar ne bi smelo biti. Življenje si otežujete z negativnimi mislimi. Zapomnite si: ljudi, rojenih pod srečno ali nesrečno zvezdo, ni. Kakršen odnos boste imeli do življenja in do vsega, kar vam bo prineslo – toliko sreče in uspeha ali pa neuspeha in smole boste imeli. Sreča je samo v vas samih, zato se neahajte obremenjevati z morečimi in negativnimi mislimi. Spravite jih iz glave, pomagajte si s pozitivno vizijo. To je nekakšna samohipnoza; z njo si zasidramo pozitivne cilje v podzavest, na katero z voljo ne moremo vplivati.

V mislih si predstavljajte vse svoje želje v zvezi s prihodnostjo. Kakšni bi želeli biti, na zunaj in na znotraj? Kaj pričakujete od življenja, od ljubezni, zdravja, poklica? Predstavljajte si sebe, kaj počnete, kakšni ste videti, predstavljajte si vse najlepše, sanjarite. Vrtite si ta prijazen film dan za dnem, uživajte v njem, smehljajte se. Tako boste to vizijo sčasoma potopili v podzavest. Moč pozitivne vizije je v tem, da v domišljiji svoj cilj že dosežemo. V sebi se tisočkrat prepričamo, da nekaj zmoremo, in s tem sprostim moč v sebi, ki se je niti ne zavedamo.

Seveda ne smete pričakovati, da se bo vaše življenje hipoma spremenilo. Za to je potreben čas. Če boste vadili vsak dan, pa se bo v vas nekaj premaknilo, in nenadoma bo postalo vse lažje, skladnejše in srečnejše.

Vsak od nas kdaj »pade«, toda pasti ni sramotno – obležati pa je. S pomočjo pozitivnih misli boste znali vstati in zbrati vse sile, da se boste izkopalili iz te nesreče. Za črne misli tako ne bo več prostora.

ZNAMENJA KOT VREDNOTE

Vsako bitje in vsaka stvar obstaja z določenim namenom. Ko se s tem sprijaznimo in to razumemo kot vrednoto sožitja, nam ta znamenja pomagajo prav živeti.

Tako kot nam narava nudi hrano za telesno preživetje, nas prek znamenj tudi duhovno usmerja. Pri vsem pa je potreben naš prispevek (delo in izkušnje).

Svet-osladen in nepošten pa se boji te iskrenosti, samoiniciativnosti in preprostosti, zato le-to zatira z "obvladanimi" mediji, ki ljudi poneumljajo in duhovno ubijajo.

Prav zato moramo z znamenji neprestano trgovati, kot s svetopisemskimi talenti in s tem bogatiti sebe in druge.

KAJ ČLOVEK MISLI O SVOJEM OČETU?

Pri šestih letih: »Moj očka vse ve!«

Pri desetih letih: »Moj očka res mnogo ve!«

Pri trinajstih: »Moj očka pravzaprav ne ve vsega...«

Pri osemnajstih: »Moj oče nič ne ve!«

Pri petindvajsetih: »Moj oče pravzaprav marsikaj ve...«

Pri štiridesetih: »Moj oče je res dosti vedel...«

Pri šestdesetih: »Moj oče je vse vedel«

Nasveti

KAKO ODSTRANIMO KLOPA

Klopa najlažje odstranite tako, da kanete nanj nekaj kapljic kake lepljive tekočine. Za to lahko porabite navadno jedilno olje, še bolje je olivno, ker je gostejše. Da se dlake ne bi zlepile, prizadeto mesto najprej dobro zmočite z vodo, potem pa nakapajte še olje. Pod oljem se bo klop kaj kmalu zadušil. Po približno dvajsetih minutah previdno odstranite klopa, in sicer s prsti, še bolje pa s pinceto, z rahlimi krožnimi gibi. Bodite pazljivi, da boste odstranili tudi glavo; če ostane v koži, lahko povzroči neprijetno vnetje. Pri odstranjevanju klopa ni nobene nevarnosti, da bi se okužili z borelijo ali kako drugo boleznijo.

MED IN GRIPA

Gripa bo kmalu spet najpogostejše obolenje tega letnega časa. V bistvu gre pri njej za vnetje sluznice sapnika. Vendar to ni navadno vnetje niti ne gre za običajnega povzročitelja. Gripo povzroča poseben virus gripe.

Pravega zdravila proti gripi še ni. Samo bolezen pa lahko omilimo z uživanjem medu in drugih čebeljih pridelkov. V začetnem obdobju obolenja skušamo preprečiti širjenje bolezni ali okužbe z inhalacijami eteričnih olj, ki razkužujejo dihalne poti. Lahko grgramo tudi propolis, tako da kanemo 4 do 5 kapljic propolisa v žlico tople vode, spiramo usta in nato izpljunemo. Prav propolis najizraziteje deluje proti virusom.

Bolnik z gripo naj tudi ne trpi žeje. Pije naj metin, kamilični, lipov in šipkov čaj z limono in medom namesto sladkorja. Podobno zdravljenje, kot smo ga opisali proti gripi, se obnese pri vsakem navadnem prehladu, velikokrat pa tudi pri mnogih drugih virusnih obolenjih. Še posebej učinkovit je propolis.

Zbrali in uredili

Gizela Furlan in Magda Rodman

In memoriam MIRU ČEHOVINU

Prijatelj Miro, saj nisi bil iz naše krajevne skupnosti, po novem niti iz naše občine ne, a si tukaj bil navzoč prav vsak delovnik in marsikatero nedeljo, bil si del našega vsakdana in tvoja nenadna smrt nas je vse hudo prizadela.

Vsak dan si, vedno nasmejan, potrpežljiv in vesel, varno pripeljal delavce in šolarje iz Gaberja, Erzolja, Goč, Manč in Lož na njihova mesta, z enakim potrpljenjem si jih pripeljal zopet na dom. Poznal si vsakega svojega potnika, vsako vas, vsak grm na svoji poti. Po trudapolnem delavniku, saj si vozil skorajda ves dan, ti ni bilo težko žrtvovati včasih nedeljo, včasih pa tudi cel vikend raznim vrstam izletnikov. Pogrešali te bodo šolarji, planinci, upokoјenci, romarji in izletniki kar tako. Vedno si bil olikan, vedno potrpežljiv, tuja ti je bila pijača in kletvina, jeza in slaba volja.

Svetal in sončen je bil dan tvojega slovesa. Številni smo te pospremili na zadnji poti. Hvala ti, Miro, za vse lepe dni, za vse lepe in varne vožnje, za vse žrtvovane nedelje, za tvojo vestnost in dobroto!

Nada Kostanjevic

Drobne od tu in tam

NOVOLETNO SREČANJE UPOKOJENCEV

Konec leta smo imeli člani društva upokoјencev iz Vipave in okoliških vasi tradicionalno novoletno srečanje. Na vseh dosedanjih srečanjih smo morali zelo omejiti udeležbo zaradi prenapoljenih prostorov, ki smo jih imeli na razpolago. Končno smo dobili tudi v Vipavi lep in primeren prostor, da smo se lahko zbrali v večjem številu. V vinski kleti, v starem okrogliem delu kleti, je namreč pravo svetišče vipavskega vina VINSKI HRAM. Tam smo se zbrali konec leta v res velikem številu, a na žalost niti letos nismo mogli sprejeti vseh, ki bi radi prišli na srečanje. To je dokaz, da so taka druženja še kako potrebna, saj se v tem prehitrem vsakdanjem tempu komaj še kdaj srečamo in se stari znanci skoraj ne poznamo. Zato v pododboru upamo, da nam bo uspelo pripraviti še kakšno srečanje tudi med letom, da bodo lahko prišli vsi, tudi tisti, ki sedaj niso mogli priti.

Večer je izzvenel v res prijetnem in veselem vzdušju ob lepi glasbi in petju, ob dobri hrani in še slajši kapljici. Razpoloženje smo popestrili z bogatim srečolovom in igrami. Da je bilo vzdušje ta večer tako lepo, so nam v veliki meri pripomogli vsi, ki so nam materialno pomagali in teh je bilo res veliko. Seznam bi bil predolg, zato ne moremo vseh imenovati. Prav vsem obrtnikom in podjetjem iz Ajdovščine in Vipave, ki so nas podprli, se najlepše zahvaljujemo. Še prav posebno lepa hvala vinski kleti Vipava, mlekarni, pekarni Belinger iz Črnič in pekarni Ježek iz Lokavca, ki so veliko prispevali, da je bil večer še bogatejši. Prav vsem pa želimo srečno in uspešno 1995 leto.

Pododbor DU Vipava

Ž'tejna in matematika

Pisalo se je leto 1902. Dve deklici iz Dupelj sta se odločili, da popravita svoje finančno stanje. A kako? Nabrali sta veliko culo "ž'tejne" - bila je namreč pomlad - ki jo je pri nas v takem času bilo več kot dovolj. Prodajati jo bosta šli v mrzlo Idrijo. Rudarji imajo denar, potrebujejo pa vitamine.

Od učitelja sta si izprosila prosta dneva in jo mahnili, seveda peš ali sem ter tja tudi s kakim vozom, do Idrije. Gor sta prišli pod noč in dobri ljudje so ju vzeli na "jempergo". A tudi v Idriji je bila pomlad, ž'tejne je bilo povsod dovolj. Deklici nista bili prav nič razočarani, saj sta uživali v pustolovskem potovanju. Ž'tejno sta zalučali v prvo grapo in se odpravili nazaj domov. Drugi dan jima je v šoli učitelj ukazal, naj izračunata, koliko sta iztržili. Seveda sta si račune "naštimali" bolje kot današnji knjigovodje in sta dobili obe odlično v računstvu.

Zato sta ugotovili, da se jima je pot v Idrijo izplačala!

(Po pripovedovanju pokojne Olge Bajc, ki je bila s svojo sestro Pino udeleženka te "ekspedicije")

Pa še ena o velokonočni procesiji

Bliža se velika noč in zakaj ne bi povedala ene vesele, ki se jo tudi vi gotovo spominjate. Procesija je bila zgodaj zjutraj in zato sem pač Mijo pustila spati. Ko je procesija prišla mimo našega okna, je Mija skočila pokonci in v sami spalni srajčki s prsti v ustih stopila k oknu. Meni je bilo zelo nerodno, a sem se kmalu potolažila. Ko se je procesija vračala in prišla do Hrovatinovih, je nekega oficirja zbudilo zvonjenje in petje. Skočil je k oknu, a ker je na sebi imel le svojo kožo, se je zavil v zaveso... Od tega dne sem vedno jemala Mijo s seboj, Hrovatinovi pa so stanovalce opozorili, kaj se bo godilo.

Nada Kostanjevic

Pleve in drobtine

Tantadruj ni umrl, čeprav si je zelo želel umreti. Ampak z njim pa sta umrla ali odšla oba zbiralnika za odpadne surovine s trga Pavla Rušta. Oni za papir je našel zavetišče v strogi ilegali zadaj za združnim domom, oni za steklo pa je izginil. Ko sem po telefonu vprašala na DINOS - v novem tel. imeniku ga najdete v Solkanu - so mi povedali, da so zbiralniki za steklo vsi poškodovani, poškodovala da jih je burja! Rekli in ostali živi! Upamo vsaj, da bo pihala tako močno, da jih bo zopet prinesla nazaj na mesta.

Popravilo stare šole se veselo nadaljuje. Pomni, človek, da si prah in da ti bodo prah iz stare šole stresali na glavo, če greš mimo. Po najlepšem in najbolj suhem vremenu so po odprti drsalnici spuščali iz prvega nadstropja prah in malto, tako da smo vsi mi blizu stanujoči, vsi naši vrtovi, vsa naša stanovanja, bili v prahu. Pa če si še tako dobro zapiral okna, prah je našel pot skozenj. Kakšen dan je bilo toliko prahu v zraku, kot bi bombardirali "stari plac".

Preveč zahtevni lastniki so odpihnilo tudi drogerijo. Saj nam res obljublajo, da bomo vse dobili ali v marketu ali na Bisu, ampak tista majhna polica za kozmetiko v marketu le ne more zamenjati dobro založene trgovine. Pa po barve bomo pač raje hodili k Troštu. Pogrešali bomo vseeno drogerijo in njeno veliko in pestro izbiro vsega: od kozmetike do gospodinjstvih neživilskih potrebščin in do barv in lakov.

Kaj pravite o filmu Tantadruj? Ste bili zadovoljni z njim? Jaz tudi. Zadovoljni pa nismo bili z oderuško ceno premiere in prve reprize.

Pa drugič še kaj, če bomo živi!

Nada Kostanjevic

VIPAVA

Pod Nanosom starim,
kamnitim mogočnim,
se vali rojevajo sredi gore.

Vipava se stiska
ob gori samotni,
in pravljico piše si svoje ime.

Šepet trave in drevja
po stezi še hodim,
pesek pod nogami, pa tiho hrešči.

V noči temni in
ko luna presojna,
pošilja tja žarke, se tiho srebri.

Ob bregu poslušam,
valov govorico
drobijo, hitijo po prodi naprej.

Tišina in veter
pa noč in valovi,
vse v šepetu – izginja brez mej.

Vrba se sklanja,
lase si umiva,
v ogledalu podoba svojo motri.

Vipava se stiska,
ob gori samotni
še zmeraj, kot nekdanj – vse tiho šumi.

Tea Kovač



VREMENSKO POROČILO

	VIPAVA	NANOS
15–31.12.1994	76.8 l/m ² dežja, 6 deževnih dni, 6-krat slana, 2x sneg, ni se obdržal.	96.7 l/m ² dežja, 22. in 23.12. 44cm snega, min. temp. -7°C.
JANUAR	102 l/m ² dežja, 10 deževnih dni, 4x slana, 2x rosa, 2 nevihti.	109.3 l/m ² dežja, 7cm snega, temp. od -10°C do +6°C.
FEBRUAR	228 l/m ² dežja, 11 deževnih dni, 9x slana, 2x rosa in slana, 1x rosa, 3 nevihte in 1x megla.	138 l/m ² dežja, 25cm snega, temp. od -10°C do +10°C.
1–15.3.1995	85.2 l/m ² dežja, 4 deževni dnevi, 3x slana.	129.1 l/m ² dežja, 20cm snega, temp. od -5°C do +6°C.

TURISTIČNA KMETIJA ABRAM, NANOS

Turistična kmetija Abram smo družinska kmetija, ki leži na Nanosu na nadmorski višini 905m. Smo verjetno edina tovrstna kmetija, ki se lahko "ponaša" s tem, da še zmeraj nima električne energije. Gostom nudimo doma pridelano hrano, najbolj smo poznani po 80-letni tradiciji izdelave sira. Gostje imajo v osmih sobah, opremljenih s kopalnico in straniščem, na voljo 16 postelj.

V zadnjem času nam dela družbo tudi medo Mitko. Še naprej se bomo trudili, da se boste pri nas imeli lepo.

PRISPEVKI ZA VIPAVSKI GLAS OD 20.12.1994 DO 20.3.1995:

Ivanka Bago	Grabrijanova 9	2.000 SIT
Anton Cizara	Gradnikove brigade 13	2.000 SIT
Angela Dokler	Trg Pavla Rušta	1.000 SIT
Albert in Francka Ferjančič	Vojkova 5	1.000 SIT
Katarina Ipavec	Gradnikove brigade 13	2.000 SIT
Florijan Kete	Glavni trg 10	5.000 SIT
Stanko Kodelja	C. 18. aprila 6	2.000 SIT
Štefka Kodelja	Grabrijanova 6a	1.000 SIT
Pavla Krapež	Ul. Milana Bajca 4	1.000 SIT
Jožka Krhne	Glavni trg 4	1.000 SIT
Katja Mohorčič	N. Gorica	2.000 SIT
Rafael Naglost	Grabrijanova 17	1.500 SIT
Joni Petkovšek	Tabor 8	1.000 SIT
Marija Praček	Gradnikove brigade 13	1.000 SIT
Ana Pregelj	Pod gradom 3	1.000 SIT
Jožica Pregelj	Pod gradom 5	2.000 SIT
Danica Rehar	Gregorčičeva 2	1.000 SIT
Ivan Rodman	Milana Bajca 18	1.000 SIT
Ivan Rondič	Na Hribu 26	2.000 SIT
Valerija Sola	Italija	4.000 SIT
Irena Vovk	Pod gradom 14	1.000 SIT
Sonja Tomažič	ZVONČEK	1.000 SIT
Turistična kmetija Abram	Nanos	5.000 SIT

Skupaj: 41.500 SIT

Vsem se najlepše zahvaljujemo!

VIPAVSKI GLAS - glasilo KRAJEVNE SKUPNOSTI VIPAVA
MAREC 1995
600 izvodov

Uredniški odbor:

Gizela Furlan - urednica, Magda Rodman, Vera Poniž, Nada Kostanjevic, Cijan Štoka, Peter Vrčon, Franc Cerovšek, Ivan Rehar, Mirjam Graovac, Martina Naglost, Petra Bajec, Leon Kodre in Marija Ceket - lektorica.

Sodelovali so še: Nataša Nabergoj, Tea Kovač, Judita Podgornik, Igor Blažina, Tomislav Kajfež, Saša Rolih, Alojz Rehar, Zofija Marc, Pavel Lavrenčič, Anton Cizara, Nada Furlan

Naslovna stran: Branko Tomažič

Tisk: Papirna galanterija SEDMAK, Ajdovščina

Po mnenju Urada za informiranje št. 4/3-12-669/94-23/154 z dne 23.5.1994 spada publikacija VG med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tar. št. 3, po kateri se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5%. (Ur.l. RS št. 4/92)

VSEBINA:

Iz naše preteklosti

Grajski park	stran	2
Po sledih vipavskih županov /2. del/	stran	4
Po sledih Lavrinove družine v Aleksandriji	stran	8
Vipavsko zadružištvo pred 100 leti	stran	11
Begunci v I. svetovni vojni	stran	15
Spomini na Francoze v Vipavi	stran	15
Piši na kredo	stran	16
Kako smo živeli in gradili Vipavo - dopolnitev	stran	17

Predstavljamo vam

France Mesesnel	stran	19
-----------------------	-------	----

Iz naše KS

Finančno poročilo.....	stran	20
Poročilo o delu KS	stran	21
Izgradnja čistilne naprave v Vipavi	stran	22
Raziskovalni tabor Ljubljanskih osnovnošolcev v Vipavi	stran	23
Razmetano podstrešje	stran	24
Srce turističnega mesta bo Lanthierjeva graščina	stran	27
Zemlja nam je mati.....	stran	28

Kulturni utrinki

Priprava na Miklavža	stran	30
Mesto Arbela	stran	30
Predstavitel kasete otroškega pevskega zbora	stran	31
Kulturni praznik	stran	31
Prvi nastop folklorne skupine	stran	32

<i>Za dom in družino</i>	stran	32
--------------------------------	-------	----

<i>Drobne od tu in tam</i>	stran	38
----------------------------------	-------	----

Pleve in drobtine	stran	39
-------------------------	-------	----

Vremensko poročilo	stran	40
--------------------------	-------	----

POPRAVKI - VG 31:

- str. 4: On in njegovi bratje so bili lastniki *Cekove*, *Krhnetove*...

